

ĐAKOVACKI VEZSKI

PRIGODNA REVIJA - 7. i 8. VII 1973

» TRGOPROMET « ĐAKOVO
Trgovačko poduzeće na veliko i malo

suvremeni objekti
razgranata mreža prodavaonica
bogat izbor robe
kvalitetna usluga

Franjo Galeković, profesor: REVOLUCIJA TRAJE
Ivo Milošević: SELJAČKA BUNA
Antun Garvanović: RAZOČARANA NJIVA
Mandica Đuranić: KAO BISER STOJI OD DAVNINE
Julije Njikoš: SA SLAVONSKIH SOKAKA
Franjo Čordašić: BOGATSTVO NARODNIH NOSNJI
Lucija Karalić: ŽETVA I SJETVA
Ivo Slaviček: GOSPODARSKO ZNAČENJE ĐAKOVA
1745.
Đuka Galović: OJ, ĐAKOVO!

Đakovački
vezovi

Prigodna revija

Đakovo, 7. srpnja 1973.

SADRŽAJ

JO!

Pavle Blažek, profesor: O BEĆARIMA
Jelka Mihaljev: NARODNE LIRSKE PJESENTE
BARANJSKIH HRVATA
Lucija Karalić: GARA
Ivica Ditrih: O VEZOVIMA »72«
Inž. Luka Stipić: LIPICANCI IZMEĐU VEZOVA
Prof. Dr. Ing. Stjepan Romić: VIŠE OD 465 GODINA
ERGELE
Stjepan Rechner: 100 GODINA DOBROVOLJNOSTI
»S. GELI« JUČER-DAÑAS-SUTRA

Izdaje:
ODBOR ZA PUBLICITET
PUTEM VLASTITIH
IZDANJA

Redakcijski kolegij:
ZVONIMIR BENASIC, I-
VICA DITRIH, EUGEN
NJIRJAK, STJEPAN RE-
CHNER, VERA SOKOLO-
VIC

Odgovorni urednik:
STJEPAN RECHNER

Fotografije:
MARKO PERIC, TOMO
SIMEON I DRUGI

Naslovna strana:
Autor IVAN PAVIĆ,
Zagreb

CIJENA 4 DINARA

Tisk:
»Tipografija« Đakovo

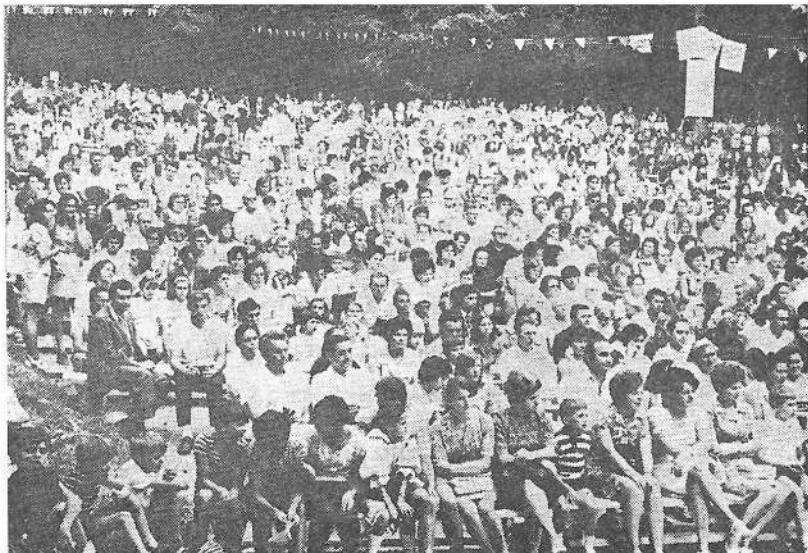
Dakovački vezovi '73

Pokrovitelj: Tvornica pokušalja
»STJEPAN GELI« ĐAKOV

RASPORED

SUBOTA — 7. srpnja

- 10,00 sati — Otvaranje izložbi:
a) slikara i kipara seljaka Slavonije i Baranje,
b) etnografska u Muzeju Đakovština
- 15,00 sati — Nastup najmlađih folklornih i tamburaških skupina i sastava, na pozornici »Đakovačkih vezova« u Strossmayerovom parku. Nastupaju skupine iz mjesta: Batinjani, Bošnjaci, Gorjani (3), Ilača, Otok, Trnava, Đeletovc, Duboševica, Piškorevci, Draž (3), Divoševci, Slavonski Brod, Đakovo (2), Drenovci. Reditelj nastupa dječjih skupina Jakob Knežević.
- 16,00 sati — Međunarodno konjičko natjecanje i prvenstvo Hrvatske u konjičkim preponskim skokovima na hipodromu Pastuharne na kojem sudjeluju konjički klubovi iz Mađarske (Tomaši), te iz Beograda, Zagreba, Karlovca, Ljubljane, Bačke Palanke i Požarevaca.
- 19,00 sati — Svečano otvorenje Vezova. Riječ predsjednika Skupštine općine Đakovo.
»ĐAKOVO JE SRCE SLAVONIJE«, scenska slika za solo zbor i tamburaški orkestar, koju je na tekst Pavla Blažeka uglasbio Julije Nikoš. Izvođači: Vera Svoboda, Đani Šegina, pjevački zbor Osnovne škole »Vladimir Nazor« iz Đakova pod ravnateljem nast. Ivanke Milošević, recitatori Srednjoškolskog centra Gimnazije »Braća Ribar«

i folklorna skupina Osnovne škole »I. G. Kovačić«, iz Đakova, koje je uvježbala Vera Sokolović, KUD »Ivo Lola Ribar« iz Đakova, tamburaški orkestar Zagrebačke pivovare »Tamburica« pod ravnateljem prof. Bože Gali, tamburaški orkestar Narodnog sveučilišta »August Cesarec« iz Đakova pod ravnateljem Franje J. Kosina — Ravnatelj Julije Nikoš.

20,00 sati — »Nezaboravna pjesma Slavonije i Baranje«. Natjecanje amatera pjevača i recitacije pučkih pjesnika Slavonije. Recital: »Stara se Slavonija opet otkriva gamutome srcu — izbor pjesama poznatih slavonskih pjesnika. Izvođe učenici Osnovne škole »I. G. Kovačić« iz Đakova.

NEDJELJA — 8. srpnja

8,00 sati — Velika svečana povorka ulicama grada svih sudionika, 25 svatovskih zaprega i folklornih skupina koje sudjeluju kao gosti.

9,00 sati — »Velika smotra igara, pjesama, običaja« — nastup folklornih skupina Slavonije i Baranje na pozornici »Đakovačkih vezova« u Strossmayerovom parku. Nastupaju skupine iz: Gorjana (2), Batinjana, Draža, Špišić — Bukovice, Gunje, Donjih Andrijevaca, Đakovačkih Selaca, Bošnjaka, Donje Bebrine, Zagrada, Rajevog sela, Velike Kopanice, Novih Jankovaca, Tordinaca, Gašinaca, Gradišta, Ilače, Bizovca, Sredanaca, Trnavе, Noskovaca, Sekulinaca, Opatovca, Sla-

vonskog Kaboša, Banjanskog Petrovog Sela, Trnjanskih Kuta, Vodičnaca, Semeljaca, Đeletovaca, Gajica, Beravaca, Bučja Prekopakre Duboševice, Piškorevac, Petrovac, Županje, Divoševaca, Drenovaca, Starih Jankovaca, Zadubravlja, Brođanaca, Đakova, Stitara — 44 (skupine).

Kao gosti: Jajce, Vrlika, Jasenovac kod Seveta, »Šokadija« Zagreb i Prelog, te Katoli iz Mađarske.

Organizator povorka i koreograf nastupa folklornih skupina na pozornici Franjo Čordić.

14,00 sati — Turnir svatovskih zaprega i nastavak Međunarodnog konjičkog natjecanja i prvenstva Hrvatske na hipodromu Pastuharne.

20,00 sati — »Izbor najljepše djevojke i snaše u narodnoj nošnji Slavonije i Baranje«, u Strossmayerovom parku na pozornici »Đakovačkih vezova« uz sudjelovanje tamburaškog orkestra Zagrebačke pivovare »Tamburica« i tamburaškog orkestra Narodnog sveučilišta »August Cesarec« iz Đakova, te Vere Svobode, Đani Šegine, Mandice Đuranić i Pere Križanović.

Organizator i redatelj izbora ljestpotica — Marijan Marković.

22,00 sati — Scenska slika »Đakovo je srce Slavonije« i svečano zatvaranje »Đakovačkih vezova 1973«. Program vode Ljubo Jelčić, spiker RTV Zagreb i Nada Varšava spiker radio stanice Đakovo.

REVOLUCIJA TRAJE

Piše: Franjo Galeković, profesor

Ovogodišnji Đakovački vezovi posvećeni su 30-oj obljetnici Drugog zasjedanja AVNOJ-a, velikom događaju na čijim temeljima leži naša sadašnjost i izgrađujemo svoju budućnost. Sviše malo vremena nas dijeli od narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije da bismo mogli prepustiti prošlosti junaštvo naših naroda, slavu narodnih heroja i zaboraviti stradanja čovječanstva. Drugo zasjedanje AVNOJ-a je najvažniji povijesni događaj za nas jer su tada postavljeni temelji novoj državi u kojoj je nosilac vlasti radni narod.

Koliko je proliveno krvi, koliko je sinova naših naroda pao u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika! Na to ne može nitko dati odgovor. Jedino što možemo sigurno reći je da znamo zašto su se borili, što su htjeli, a htjeli su mnogo — slobodu za svoj izrabiljivani i terorizirani narod. Narodno oslobodilačka borba je kontinuitet i uspješni završetak vjekovne borbe naših naroda za oslobođenje od tuđinske vlasti, borbe koja je s Titom i Komunističkom partijom Jugoslavije na čelu prerasla u socijalističku revoluciju. Revolucija, toliko omrzнута i kao sam pojam kod izrabljivačke klase, početkom oružanog ustanka srpnja 1941. god. postala je stvarnost. Već tada je počela izgradnja nove vlasti na prvim oslobođenim područjima, jer

je trebalo uništiti stare, buržoaske i formirati nove organe narodne vlasti. U tome je ogromnu ulogu imala Narodnooslobodilačka fronta. Za uspjeh svake revolucije bitno je izgradnja novih organa vlasti — i zato su već u kolovozu 1941. god. stvoreni prvi organi narodne vlasti — Narodnooslobodilački odbori. Oni izrastaju u jedinstven sistem vlasti — od mjesnih odbora do AVNOJ-a.

Do kraja 1943. god. Narodnooslobodilačka vojska i partizanske jedinice izvojale su niz pobeda i oslobođenje teritorij između triju rijeka: Une, Save i Drine. U interesu naših naroda, bilo je potrebno što prije ozakoniti tekovine borbe, kako bi se onemogućilo da velike sile poslike rata podvrgnu naš teritorij svom utjecaju. Nisu uspjeli Vrhovni štaba s Titom na čelu i narodnooslobodilačkih jedinica zadali probleme samo Hitleru, zabrinuli su i saveznike, koji žele spriječiti izgradnju nove Jugoslavije, čiji temelji su postavljeni u samom početku revolucije. Uništenje četnika na Neretvi i uspjesi narodnooslobodilačke borbe u toku 1943. godine prisilili su saveznike da promijene svoj odnos prema NOV i POJ. Ali ta promjena je bila usmjereni samo na to da se ipak osigura utjecaj saveznika u Jugoslaviji i povratak kralja i buržoazije na vlast. To naši narodi nisu htjeli — krvlju su zalijeci

vali svaki pedalj šest novih republika i temelje nezavisne socijalističke Jugoslavije. Narodnooslobodilački pokret je ujedinio naše narode, koji su vodili jedinstvenu borbu za korjeniti društveni preobražaj. U istoj borbi iskovan je bratstvo i jedinstvo naših naroda i postavljeni su temelji nove Jugoslavije u kojoj je ostvarena puna nacionalna ravнопravnost i rukovodeća uloga radničke klase.

Jajce, mali bosanski gradić, bilo je domaćin delegatima naših naroda iz svih krajeva zemlje, koji su na Drugom zasjedanju AVNOJ-a 29 — 30. studenog 1943. god. izrazili pred cijelim svijetom svoju želju: stvaranje istinske ravнопravne zajednice naših naroda i socijalističkog društvenog uređenja. Donesene su povijesne odluke na kojima se temelji izgradnja naše socijalističke, samoupravne i federalne zajednice. Odluke su bile suprotne interesima saveznika koji su bili prisiljeni da daju makar prešutno priznanje stavovima AVNOJ-a. Bilo je već tada jasno da će trebati još dosta vremena da naši narodi krvlju izvođenju slobodu i očuvaju. Nije prijetila opasnost samo od razvlašćene buržoazije, nego i od velikih sila, koje su zainteresirane za svoj uticaj u Jugoslaviji.

S Drugim zasjedanjem AVNOJ-a izgradnja nove vlasti dobila je svoje završne oblike, revolucionarna

smjena vlasti tek tada dolazi do punog izražaja, jer s tim zasjedanjem prestaje stara a stvara se nova država — Demokratska Federativna Jugoslavija. U tome je prekretničko značenje Drugog zasjedanja AVNOJ-a u Jajcu. Odluke su snažno odjeknule u cijeloj Jugoslaviji i dale poljet našim narodima da do kraja ustraju u borbi protiv okupatora, izdajnika i klasnog neprijatelja. S Tитом i Komunističkom partijom Jugoslavije na čelu naši narodi su osigurali provođenje odluka AVNOJ-a u život.

Danas je 30. obljetnica povijesnog zasjedanja u Jajcu, ali to ne znači da je i završena revolucija. Borba radničke klase Jugoslavije za izgradnju samoupravnog socijalističkog društva, u kojem je jedino moguća svestrana afirmacija čovjeka, njegove prakse i teorije — još uvek traje. No, danas se ne lije krv, ne padaju žrtve u borbi za socijalističke samoupravne društveno-ekonomске odnose, ali ako zatreba, naši narodi su spremni ponovo s oružjem u ruci braniti ono što su tako skupo platili. Da li postoji veća cijena koju je platio jedan narod za slobodu?

Ako bude potrebno, opet ćemo, bez obzira na žrtve, braniti bratstvo i jedinstvo, slobodu i nezavisnost naših naroda, vođeni zakletvom:

»Druže Tito, mi ti se kune...«

SELJAČKA BUNA

Piše: Ivo Milošević

Ovogodišnji Vezovi održavaju se u jubilarnoj 400. obljetnici velike hrvatsko-slovenske seljačke bune iz 1573. godine, pa se i mi jednim kratkim osvrtom želimo barem donekle pridružiti ovoj tako značajnoj proslavi.

Seljačka buna kao i tražičan lik njezina vođe, trajno je prisutna i u naoru ovog kraja. To je bila buna seljaka-kmetova protiv feudalnog društvenog poretka u kojem je upravo seljak bio glavni objekt izrabljivanja i zlostavljanja. Ono što buna čini sve do današnjih dana aktualnom i bliskom narodu, sadržano je u samoj ideji vodilji Gupčevih puntara — u borbi za pravdu i slobodu. Kmetovi su se digli da zbace vlast feudalne gospode i stvore pravedniji društveni poredek u kojem će i oni živjeti dostoјnim životom, kao slobodni ljudi. Željeli su ujedno stvoriti narodnu državu u kojoj neće biti feudalnog izrabljivanja.

Znamo da je njihova buna imala tragičan završetak. Tragika seljačke pobune ne proizlazi toliko iz vojničkog poraza, koliko iz najbrutalnijeg načina razračunavanja feudalne gospode s poraženim seljacima. Opjeni pobjedom i željni osvete hrvatski su feudalci nemilo proljevali krv i suze vlastitog naroda. Takvi postupci plemstva proizlazili su iz bezmjerne mržnje i prezira prema seljacima, koji su se usudili oružjem suprotstaviti nepravdi kada drugog izbora zapravo više nisu imali.

Ova je buna stoga drastično razotkrila socijalni jaz između vladajuće plemićke klase i obespravljenog naroda. Hrvatski plemići i njihovi kmetovi ovdje su jasno suprotnostili kao dva neprijateljska svijeta sa suprotnim interesima i htijenjima. U ovoj borbi hrvatski kmeti imaju u stvari za saveznika slovenskog kmeta, jer je njih čvrsto povezao isti socijalni i klasni položaj, te borba protiv neljudskog izrabljivanja od strane plemstva.

U ovom osvrtu nije potrebno mnogo govoriti o samom toku bune. Ti su nam događaji više manje već poznati, a podrobno su obrađeni i u najnovijoj knjizi »Seljačka buna 1573.« koju je nedavno objavio prof. Josip Adamček. Stoga ćemo u ovom napisu spomenuti samo nekoliko karakterističnih događaja koji se odnose na samu bunu.

Na ugovoreni znak kmetovi su ustali 29. siječnja 1573. godine na cesargradskom vlastelinstvu, ali se buna naglo širila i uskoro zahvatila velik dio Hrvatskog zagorja, područje jugozapadno od Zagreba i dijelove Slovenije zapadno od Sutle. Brzo širenje bune i njezina žestina pričinilo je iznenadila i zbulila vladajuće plemstvo, pa su feudalci tek nakon nekoliko dana organizirali vojsku i počeli seljacima zadavati poraze. Spominju se četiri krupna poraza seljačke vojske — kod Krškog, Kerestinca, Šenpetra i Stubičkih Toplica. Ovaj posljednji bio je vojnički i najdolučniji,

pa ujedno dovodi i do likvidacije pobune. Ta se odlučujuća bitka odigrala 9. veljače 1573. godine.

Buna je, znači, trajala ukupno 12 dana, a prema podacima iz knjige prof. Adamčeka, u njoj je sudjelovalo 12.000 — 16.000 ustanika, dok je u bitkama poginulo 4.000 — 5.000 seljaka. Vidljivo je da su seljaci poraženi uz velike ljudske žrtve. Objektivno govoreći pobijediti nisu mogli, jer tada još nisu postojali društveno-ekonomski preduvjeti za ukidanje feudalnog poretka.

Uzroci ove velike bune u prošlosti su različito tumačeni. Dosta dugo su glavnim uzrokom smatrali surovi postupci susedgradsko-stubičkog vlastelina Franje Tahyja prema svojim kmetovima. Na tom je vlastelinstvu stvarno bilo žarište ustanka. Činjenica je, međutim, da je buna zahvatila veliko područje i izvan Tahyjeva vlastelinstva, što očito kaže da ni kmetovi drugih vlastelinstava nisu bili u mnogo boljem položaju od Tahyjevih podložnika. Govoreći o uzrocima bune prof. Adamček ih svodi na zaključak da se položaj hrvatskih i slovenskih seljaka u XVI stoljeću znatno pogoršao. »Do pogoršanja njihova položaja dočinilo je kako zbog ispostobnog povećanja feudalnih tereta. Feudalne prepreke seljačkoj trgovini kočile su ekonomski napredak sela i nametale kmetovima dopunske ter-

te.« Sve je to bilo još po-praćeno grubom eksploatacijom i neljudskim postupcima prema kmetovima.

Ova je buna, nesumnjivo, bila jedan veliki socijalni bunt potlačenih seljaka i trajno je ostala zapisana u našoj povijesti. Ona je u našem narodu ostavila duboke tragove i služila kao putokaz u svim kasnijim ustancima protiv feudalnog jarma. Prenosila se kao legenda i u kasnija povijesna razdoblja, te ostala sačuvana u uspomeni sve do današnjih generacija.

Posebno se kao legenda visoko uzdigao lik vođe bune Matije Gupca. O Gupcu kao povijesnoj ličnosti znamo mnogo manje nego što znamo o njemu kao ležendama. Sama buna, a posebno njezin legendarni vođa, postali su inspiracija brojnih naših umjetnika. Sjetimo se samo poznatog romana Augusta Šenoe »Seljačka buna«. Šenoa je tim svojim romanom mnogo pridonio popularizaciji seljačke bune, a legendu o Gupcu još je više proširio dajući joj nove dimenzije. U svijesti mnogih od nas duboko se usjekao tragičan lik Gupca prikazanog na slici Otona Ivekovića: »Posobijska Matije Gupca na Markovu trgu«. Na toj slici ne doživljavamo samo osobnu tragiku Matije Gupca koji, okružen svojim neprijateljima, očekuje smrt koju mu gospoda spremaju u znak osvete želeći ga osramotiti i kao čovjeka što više poniziti. Na toj je slici zapravo u sudbini Gupca na izvjes-

Antun
Garvanović
Đelečevci

RAZOČARANA NJIVA

tan način simboliziran i tragičan svršetak cijele bune. Buna je kao velika tema naše povijesti inspirirala i druge naše stvarače. Vrijedno je pri tome spomenuti da je ova tema okupirala i velikog hrvatskog književnika Miroslava Krležu i poznatog slikara Krstu Hegedušića. Ovdje nemamo mogućnosti istaknuti i druge naše stvarače koji su na bilo koji način umjetnički oblikovali temu seljačke bune Matije Gupca.

Na određen način buna je bila inspiracija i u prijeratnim revolucionarnim vremenima, a inspirirala je i mnoge borce narodnooslobodilačkog rata, posebno one koji su se borili svrštani u brigade koje nose ime »Matija Gubec«. Na taj je način legendarni lik Matije Gupca bio nazočan i u našoj velikoj socijalističkoj revoluciji.

Zbog svega onoga što je ova buna bila i što je znacila za našu povijest i kulturu smatrali smo svojom dužnošću registrirati u ovoj publikaciji jedan tako veliki jubilej, koji nas ponovo podsjeća na one davne i tragične dane naše povijesti, kao i na svijetle likove protagonista toga socijalnog bunta koji u našoj najnovijoj historijografiji dobiva svoju novu i punu vrijednost. Zbog toga se ovom jubiliju i pridaje danas tako izuzetno značenje, pa ga i mi na ovaj način skromno ističemo.

*Zašto si tužna njivo
što tebe tišti i pati?
bi li ti mogao pomoći?
Bi li smio jade ti znati?.*

*Zašto da ne bi smio, ?
jadna mi moja brazda.
Prezro me i ostavio
moj dosadašnji gazda.*

*U gradu, eno, ih živi
sva čeljad mog bivšeg gazde,
pa ipak ne mogu živjet,
bez kruha sa moje brazde.*

*I svega drugog su željni
što moja brazda daje.
Grad ne da ništa đabe,
pa se moj gazda kaje.*

*Moj gazda samo se može
koječemu u gradu divit,
al sad tek vidi da ni grad,
ne može bez mene živit.*

*Da sam ja teška za radit
tako se špekulant tuži,
a ja sam nužna i caru,
čak i car njivi služi.*

VEDA 80 daje jelima poseban okus koji vole i cijene svi poznavaoци dobre domaće kuhinje.

S VEDOM 80 PRIPREMATI JELA KOJIMA SE PONOSITE!

Večernji list

ZAGREB

- PRVI DNEVNI LIST NA SUVREMENOJ OFSET TEHNICI
- SVAKE SUBOTE POSEBNI DODATAK ZA SELO
- POSEBNO IZDANJE ZA SLAVONIJU
- NAJVEĆI Mali OGLASNIK U SFRJ

VEČERNJI LIST
— VAŠ LIST

VRŠI sve prijevozne usluge kao i remontne usluge na svom samostalnom servisu za privredni i društveni sektor.

TELEFONI:

DIREKTOR 327

KOMERCIJALA 339

TEHNIČKA SLUŽBA 353

SERVISNA RADIONICA 307

Sve usluge vršimo u brzom roku po najpovoljnijim tržnim cijenama. Stavljamo na raspolaganje naše usluge izvan područja Đakova preko naših poslovnica u gradovima: Osijek, Zagreb, Beograd i Sarajevo.

ŽITOKOMBINAT

PREHRAMBENA INDUSTRIJA TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO
Z A G R E B

OBAVLJA SVOJU DJELATNOST PUTEM OS-
NOVNIH ORGANIZACIJA UDRUŽENOG
RADA

- »MLIN — 8. MAJ« — ZAGREB
- »PEKARSTVO« — 8. MAJ — ZAGREB
- TVORNICA TTESTENINE »KLARA« —
ZAGREB
- TVORNICA KOLAČA I SLASTICA ZAGREB
- »1. MAJ« — SISAK
- »ŽITOPROIZVOD« — KARLOVAC
- TRGOVINA »PREHRANA« — ZAGREB
- UGOSTITELJSTVO »PREHRANA« —
ZAGREB

»JASEN«

STOLARSKO PODUZEĆE ĐAKOVO U ULICI
JNA 56:

- PROIZVODI SVE VRSTE KUCNOG NA-
MJESTAJA
- SVU OPREMU ZA TRGOVINE I UGOSTI-
TELJSTVO
- SVE VRSTE GRAĐEVNE STOLARIJE:
VRATA, PROZORE, KAPIJE I OSTALO

»JASEN« stolarsko poduzeće Đakovo u svom sastavu ima trgovine za prodaju kompletнog i komadnog namještaja u prodavaonici broj 1, zatim u prodavaonici broj 2, uz kompletni namještaj, prodaju se također kućanski i akustični aparati svih vrsta.

Također vršimo sve usluge stolarske, ličilačke, tapetarske i staklarske.

Posjetite nas bez obaveze na kupnju.

Za sve informacije obratiti se na našu adresu ili telefon broj 208.

Gradani

VAŠ AUTOMOBIL, HLADNJAK, STROJ ZA PRANJE RUBLJA, MOTORKOTAČ, BICIKL I STAN BIT ĆE OPET NOVI, A SVI RADOVI BIT ĆE BRZO I KVALITETNO IZVEDENI, AKO LAKIRANJE I LIČENJE POVJERITE POZNATOJ FIRMI.

SVE RADOVE IZVODIM S UVOZNIM MATE-
RIJALOM, A ZA IZVRŠENE RADOVE DOBI-
VATE GARANCIJE.

ZATO NE ZABORAVITE:

Ante Pezić

soboslikar, ličilae i autolakizer
Pionirska 1 Đakovo

SA SLAVONSKIH SOKAKA

(moji didaci)

Piše. Julije Njikoš

Mandica Đuranić,
Osijek

Kao biser stoji od davnine

*Kao biser soji od davnine
grad Đakovo usred Slavonije.
Mlado, staro tu se zlatom kiti
konji bijelci orni ponositi.*

*Neka svi pivaju, lipi grade moj,
Đakovo — Đakovo ponosno mi stoj.*

*Sva su sela oko njega bijela
i u njima djevojačka sijela.
Zlatom vezu rubine za ljetu
na Vezove sad su došle, eto.*

*Divojke pivaju, lipi grade moj,
Đakovo — Đakovo ponosno mi stoj.*

*Gledam momke i naše divojke,
mlade snaše, vesele gajdaše
Al, su lipi ovi naši mladi
kao rosno cviče u livadi.*

*Gajde nek sviraju, lipi grade moj,
Đakovo — Đakovo ponosno mi stoj.*

*U proljeće livada se kosi
a u jesen divojka se prosi.
Sa Vezova idem na oranje,
spremaj mi se, diko, na vinčanje.*

*Svati nek pivaju, lipi grade moj,
Đakovo — Đakovo ponosno mi stoj.*

Ne znam ni sam zašto
su mi toliko dragi ti moji
stari slavonski didaci...
Možda zato što svojega ni-
sam poznavao. Moj did'
Polda ostavio je svoje ko-
sti u I svj. ratu, negdje u
dalekoj Rusiji... Bio je
dobar čovik, vridan, rado
viđan i poštivan... Volio
je pismu, kolo, tamburicu,
konje, kola i svoj fijaker...
To je sve što sam o njemu
zapamtio, a što mi je još
kao malom dječaku moja
pokojna bab' Ana ispričala...
No kako bilo da bilo,
did' Vinko, Pavo, Mata,
Zvonko, Stevo, Marijan,
Bartol, Živko, Franja, Ma-
rko i mnogi drugi moji
drugi slavonski didaci svo-
jim kazivanjima nadomje-
stili su ono što nisam sa-
znao od svog rođenog...
Mnoge duge zimske veče-
ri protračili smo uz raki-
ju, slaninu, kulin i pogra-
ču u časkanju o prošlim
vremenima i događajima...
I kada danas nakon toliko
proteklih ljeta uključim
svoj magnetofon pa s nje-
govih vrpca zapisujem o-
no što je otišlo u nepov-
rat, sjetih se da su i ko-
rijeni moje čitave ljubavi
prema pjesmama i priča-
ma iz naroda negdje tu u
pjevanju i kazivanju ovih
dragih ljudi... Velika im
hvala i poživili još mnogo
godina...

Izrazdane krute ruke s
tvrdim dlanovima i prstima
koji se više ne mogu
ispraviti, objašnjavale su
probleme današnjice i pri-
čale o dobrim starim vre-
menima... Did' MARIJAN
BOŽIĆ »Bećirov« (rod. 8.
IX 1901. god.) govori pola-
gano kao da odmjerava te-
žinu svake izgovorene rije-
či... Njegove priče prot-

kane su zdravom životnom
filozofijom i urođenom in-
teligencijom. Gdje je po-
nestajalo odgovarajućih ri-
ječi, pomogle su iskusne,
pomalo umorne, ruke koje
su orale i u san uljuljkiva-
le praunika, umornog od
igre... Oči, — te pomalo
čudne oči, žmirkale su iza
poluspuštenih kapaka. I-
pak me prodorno gledaju
i nije im mnogo trebalo pa-
da vide i uoče što su htje-
le... S vremenama na vrije-
me bi pogladio svoje duge
sijede brkove zadovoljan
zbog svega što je u životu
postigao... Ta jedan je od
najuglednijih seljana u
Rokovcima, odgojio je dje-
cu, dočekao unuke i prau-
nuke, te još danas živi u
slozi sa cijelom zadru-
gom...

»Mnoga stada ovaca pa-
sla su kraj Bosut« — pri-
sjeća se did' Marijan...
»Lipa su to bila vrime-
na...« Dobro je zapamtio
goropadnog ovna Tošu ko-
ji mu je često pravio razne
nepodopštine... No i Toš je dolijao...« Došla
Mala Gospa, vašar je u Se-
meljci... Kaže dida, tirat
ćemo ovaca, muštrenice
ovce i škopce na vašar...
A ja molim — Deder daj
i Tošu otpremi... Ma ka-
ki Tošu, od Toše su dobri
jaganjci... Nema ništa...
Moram šutit... Dotiram
ja ovce pridveče u letve
na stan — tu je brat, tu je
djed i ja... Brat i djed
ušli su u tor i djed kaže:
Mato, ded' ovu... Mata u-
vati, pa izbaciti napolje, a
ja držim krilo letava da ne
idi druge napolje i unutra...
Mato ded' ovu... Kako se on tako savija,
ded' Mato ovu, ded' onu,
a moj ti se Toša jedamput

Zapisano u Rokovcima

Na slici:

Didaci iz Rokovaca ...
(Did' Marijan Božić »Bećirov« did' Mata, Zvonimir i Stevo Karabalić

zaleti pa njega bome kre-sne pošteno, a moj se djeđ prikobeči... Kaže ljutit' Mato, ded' i njega... A tako, reko, mene je tri go-dine gnjavio i nikom ni-šta, a tebe sad jedamput i odmaj' — ajde Tošo na va-šar...»

Pašnjaci oko Rokovaca bili su u prošlosti puni stada... Did' STEVO KARABALIĆ (rođ. 30. IV 1900. god.) još je danas čobanin i posjeduje u selu najbrojnije stado. I nije to baš njemu tako lako, jer nema se gdje više čuvati... »Ali, eto, znate, bez muke nema guke — pa je tako malo vamo, malo namo', nekad budem malo i be-zobrazan pa puštam tamo i di ne triba... al to me-ni ljudi odbiju na ludost... A kad netko naide, — psu-jem keru, psujem ovce, psujem magarca — svakog psujem... Svi su krivi, samo ja nisam...»

Događalo se više puta da bi čobani ostavljali stado na čuvanje mladim mom-cima, zvanim »bujtari«, a ovi bi pošli u selo da se okrijepe... Jedan takav događaj opjevala je i na-rodna pjesma iz Rokova-ca:
Kiša lije, bilo stado bije,
ošo čoban u bircuz da
pije...
Ošo čoban — ošli i bujtari
pa za ovce nitko i ne
mari...
Kad se čoban iz birtije
vratil,
stade svoje stado
prebrojati.
Od stotine nema
polovine...
Nema moje Gare
najmilije.
... Što se ono iz brda
valja

Ono j' moja najmilija
Gara...

Uz rezuckanje vrbovih štapova i šaranje tirkica, tambura samica bila je u-vijek čobanima pri ruci... Did' MATA KARABALIĆ (rođ. 3. II 1896. god.) kazi-va mi je mnoge pjesme koje su pjevali slavonski čobani...

veče, posli Zdrave Marije odao seoskim sokacima... I tako slušajući ga i smijući se s njim zajedno, vraćaju se didaci u prošla vremena kada je miris ba-grema i rascvjetalih lipa lelujao šorovima Rokova-ca, kada su se orile divo-jačke pismice, igralo kolo na raskršću, odalo po šli-

radit', osim u štali namirš marvu, pa negdi se kod jedne kuće sastaneš, pomalo pijuckaš rakiju i pri-povidaš kojekakve šale, šta se nekada dogodilo u selu, koja je snaša na kog' na-mignula, koji je člka oti-šao u tuđi kiljer, a kad je došao kući, čula to žena, pa zlo i naopako... I tako jednom zgodom sastane-mo se kod čika Roke i pomalo pijuckamo i pri-povidamo, a ide iz Otoka di-da Josa, sadija — tuca u svoje zvono, a čika Rokin sat stoji na zidu. Otvori on pendžer pa više: Oj, Josa, de odi 'vamo... Dode Josa unutra... Faljen Isus... Šta je? Ma eto vidiš, sat mi je sto... Pa bil' se to moglo popravit? Pa daj da pogledam... Did' Josa skine sat... Pa može — istom će... A koliko će to koštati? Forintu... odgo-vori did' Josa... A ne bi l' to moglo bit' za krunu — (a u forinti su dvi kru-ne) — Pa može did' Josa opravi sat, dobije krunu i ode... Još nije ošo ni ne-koliko kuća, a sat stane... Već smo dosta raka-poli, kad ope, začujemo na sokaku kucanje... i glas did' Jose... Čika Roka o-tvori pendžer i poviće: Oj, Josa, odi ti natrag, ova-mo... Pa šta je — kad je došao unutra... Sat stoji... Na to će Roka... Pa zno sam ja da će on stat'... zapala je u njemu ona druga kruna — jer ja za krunu sat opravim, a za drugu krunu metnem komarčeve masti i onda sat mora ić...»

I tako se moji didaci sjećaju prošlih dana... Nekad bilo, sad se spomi-njalo... rekao bi narod ...

SLAVUJ PIVA ...

ZAPISAO JULIJEN SJIKOS

POLAGANO	ROKOVCI
Pa... SLAVUJ PIVA KRAJ ZELENOG LU-GA	Pa... SLAVUJ PI-VA KRAJ ZE-LE-NA LU-GA...

Slavuj piva kraj zelenog luga
i dozivlje svoga virnog druga...
Slušao ga čoban kod ovaca i uzima frulu iza pasa, te uz frulu njemu: otpivava:
»Moj slavuju, druže
najmiliji, najmiliji i najveseliji...
Ti nam pivaš prije zore rane,
budiš kosce, pa i nas čobane.
Ti nam pivaš priko cilog dana
i uveče' pratiš nas do tora,
do našeg noćnog odmora...«

Did' ZVONIMIR KARABALIĆ (rođ. 9. VII 1897. god.) pričao mi je mnoge zanimljivosti iz prošlosti Rokovaca, a nije mu bilo teško da »povede« i pje-smu iz vremena, kad je sa svojim vršnjacima »prid

vicima i šumarcima... Tamburica i pisma odvaj-kada su ispunjavale dane rada i praznikovanja... Tada je, pričaju didaci, bilo u-vijek više od prazni-kovanja... Polja i blago traže vrijedne ruke, a njih je oduvijek bilo u slavon-skim selima...

Selo Rokovci smjestilo se 8 km na domak Vinkovaca... Didaci pričaju da je drum sagrađen na 'ra-stovim panjićima... Tim drumom već preko šezdeset godina did' Zvonimir svako jutro nosi mliko u Vinkovce... Nekada ga je vozio kolicima, a danas na biciklu... I nije mu teško... Bilo ljeti, bilo zimi po najvećem snijegu...

»Palo inje po naše 'aljine«... istom će did' Zvonimir... »Prošla je jesen, došla zima, poslovi su u-glavnom svršeni, snig je pao, pa nema se više šta

Bogatstvo narodnih nošnji

Piše: Franjo Čordašić

Na području Đakovštine smještene u plodnoj slavonskoj nizini narodni život je našao svoj složeni i bogati izraz jednako tako u nastambama i u nošnji, kao i u običajima plesovima i pjesmi.

Naročita je nošnja i po kraj starinskog oblika, koja predstavlja ovo područje iznimnom dragocjenosti. Mirna i otmijena u linijama, pokazuje na lancenoj bijeloj podlozi ukras zlatnih vitica, koje skladno ispunjavaju prostor, kao i vitice na crnoj podlozi marama, pregača i šamija.

Iako su na izgled sve nošnje Slavonije dosta slične, ipak se one u mnogim pojedinostima razlikuju. Gotovo svako selo gaji drugu vrstu tkanja, razlika je među njima u duljini i primjeni vezova, a napose u skladu boja. Područje Slavonije pokazuje u stvari lijepu šarolikost koja ujedno znači i bogatstvo narodnog duha i umijeća. Sva tkanja i splet šara radile su marljive ruke slavonskih vezilja.

Posebno obilježje u Slavoniji daje upravo njeno etnografsko bogatstvo koje je do danas vrlo dobro sačuvano i u običajima i nošnji, kao i u govoru koji je potpuno sačuvalo svoju posebnost i originalnost.

Dio tog etnografskog bogatstva Slavonije svake godine vidimo na svjetlu dana za održavanja Đakovačkih vezova.

Skupina snaša u svečanoj narodnoj nošnji »Đakovačka zlatara« — rubina, pregač, marama, šalange i šamija vezeni zlatom.

Snaša u narodnoj nošnji »đakovačka zlatara«

Djevojka u svečanoj narodnoj nošnji počešljana u sitnu pletenicu

FAKS HELIZIM

*mizisna čistota
i ljepota rublja*

T V O R N I C A T R I K O T A Ž E

P R O I Z V O D I :

Dječju, žensku i mušku trikotažu na bazi domaćih i uvoznih
sirovina uz vrlo pristupačne cijene

ŽETVA I SJETVA

Nekad bilo - sad se spominjalo

Piše: Lucija Karalić

Uranile tri djevojke mlade,
Uranile, da žito porade.

U životu našeg sela nije
bilo radosnijeg poljskog
posla od žetve. Za žetu
se pripremalo izdaleka kao
za veliki blagdan. Žetvom je
naš čovjek okrunio svoj
trud ako je žito dobro pla-
ćalo, te nije čudo što se
za taj posao posebno spre-
mao i posebno oblačio.

Žetu su radili mladi lju-
di i snaše, momci i dje-
vojke, pa su pjesmom za-
sladivali rad.
Žito žela tri brata
i med njima sestrica.
Zaplakala sestrica.
Pitala su tri brata:
»Zašto plaćeš, sestrice?
Ili ti je srp kratak,
ili ti je slog širok?«

U staro doba se žito že-
lo srpom, a pjesma pjeva:
»Zlatnim srpom i bilim
rukama«. U žetu se išlo u
čistoj odjeći, u svagdaj-
njim vezenkama i crvenim
maramama. U zlatnom žitu
šarenile su se žetelice,
a bijelile se rubine i ga-
će muškaraca, pa je izda-
leka izgledalo kao da su
procvjetalni divlji makovi i
bijele ivančice. Djevojke
su pokrivale glavu mara-
mom, te je lice ostalo du-
boko u sjeni marame, da
ga sunce ne opali, jer se
za djevojku govorilo: »Bi-
la, pa lipa.«

Kasnije su žito kosili
kosom. Kosci kose otkos
za otkosom, a rukovetalje
rukoveće srpom i rukove-
ti nalažu na uzice. U pr-
vom otkosu nalože po je-
dnou rukovetu na svaku u-
zicu. U drugom otkosu na-
lože drugu rukovetu na pr-
vu, a vezač stegne obje
rukoveći i uzicom sveže
šop. Da se ne zaprlja, ru-
kovetalja obuče »košiću«.
Košica ima duge rukave i
sprijeđa je dulja, a stra-
ga seže do polovice leđa.
Vezač navuče na ruke »la-
čke« da ne izgrebe ruke
do lakata.

Predveče, kad su se sno-
povi ugorili na suncu, sna-
šali su snoplje svi i sla-
gali u petice. Svaka petica
ima deset snopova, a
slažu se unakrst, pet po
pet snopova da klasovi bu-
du sakriveni, ako pada led
(tuča) — da ne otuče. Dvi-
je petice zovu jedan krst.

Ujutro rano, dok je još
rosa, želi su žito i od
vlažnog žita pleli su uzi-
ce, a kad rosa opadne, ra-
dili su dalje žetu. U žetu
se uranilo i zakasnilo.
Jutarnji i večernji zvuk
zvona našao je žeteoce u
polju. Ujutro zvoni u četi-
ri, a na veče u osam sati.

Zadnji dan završili su
žeteoci žetu posebnim že-
tvenim običajem. Na kraju
njive, u jedinici, ostavili
su jedan komad nepoko-
šenog žita. Uđu u to ne-
pokošeno žito i traže Troi-
stvo i Jedinstvo. Tri klasa
koja su nikla iz jednog
zrna, zovu Trojstvo, a jedan
klas iz jednog zrna —
Jedinstvo. Kad ih nađu,
iščupaju ih, te pokose i
to žito i svežu snop s tri
uzice. Taj snop se zove
»Jezuš«. Osove ga, da klas
bude gore i u njega zabo-
du kose i srpove. Svi ste-
nu oko njega, mole »An-
đeo Gospodnj«. Cupajući
iz snopa najlepše klaso-
ve slazu ih u kiticu koju
zovu »vinac«. U »vinac« su
metnuli i Trojstvo i Je-
dinstvo. Kad načupaju do-
sta klasova, svežu vinac
crvenom predicom koju
su ponijeli iz doma. Ruko-
vetalja drži »vinac« s obje
ruke, a kosac srpom
siječe vlati. Ona baca strn
oko sebe i govoriti: »Koliko
strni, toliko do godine me-
tarca«. Kosac sijeće strn
triput, a rukovetalja sva-
ki put govoriti i baca strn
oko sebe. Rukovetalja o-
krene »vinac« da strn bu-
de gore i iz punog koršova
sipa kosac vodu u strn, a
rukovetalja srkne vodu

(pije). Tako tripot. »Jezu-
ša« sakriju u peticu da ga
nitko ne ukrade, da ne u-
krade sriču! »Vinac« nosi
doma najmlađi muškarac.
Pred kućom ga dočeka re-
duša s rešetom i sv. vodo-
m. Muškarac stavi »vinac«
iznad glave, a reduša ga kroz rešeto poškropi
sv. vodom. Onda preko rešeta stavi lijepi otarak
i na otarak, u rešeto, metne
muškarac »vinac«, s rešetom ga uneće u kuću
i objesi na zid. »Vinac«
stoji tamo do sjetve. Veče-
ra bude svećana, a giba-
nica toga dana se zove
»dožinjača«. Pjesma se ori-
duboko u noć.
»Iko rastavi mene i

dragana
mjesto žita, rodila mu
slama«.

Cim završi žetva, poči-
nju pripreme za sjetvu.
Govorilo se: »Po trojaku
žito rodik i »Kakva sjet-
va — takva žetva«. Dje-
vojke pjevaju:

»Golub ore, golubica sije,
ni jedno se umorilo nije.«
Dan pred. sv. Matiju, a
sv. Matija je 21. rujna, u-
zela je domaćica »vinac«
i rukama izrunila zrno, te
uzela još žita od onoga
što je pripremljeno za si-
janje i sve to je stavila
u otarčić, sakupila kraj-
eve i jednim krajem zave-
zala. Na sv. Matiju nosila
je to žito u crkvu na bla-
goslov. Blagoslovljeno žito
pomiješala je s ostatim ži-
tom za sijanje i sjetvu je
mogla početi. Domaćica je
ušila u rub jedne vreće
kovani novac. Iz vreće si-
jao je sijač preko novca
dok sjetva nije dovršena.
Pred polazak na sijanje i-
zmolio je »Anđeo Gospo-
dnj« i domaćica ga je po-
škropila sv. vodom. Na
njivi je vreću sa žitom ob-
jesis preko ramena, skinuo
kapu i sijao gologlav.
Prekrstio se, bacio prvu
šaku žita i rekao: »Ovo je

miševima«. Drugu šaku ži-
ta bacio je i rekao: »Ovo
je pticama nebeskim«. Ba-
cio je treću šaku žita i re-
kao: »Ovo je nama« i si-
jao je dalje. Sijao je pod
nogu, to znači: desnom
nogom je zakoračio, a de-
snom rukom zamahnuo i
bacio šaku žita tako da
mu je ruka došla do polo-
vice tijela. Onda je zakoračio
lijevom nogom i bacio
šaku žita od polovice
tijela na lijevu stranu. Ko-
rak je bio dobar — ne obični.

Sijanje je počinjalo naj-
češće subotom. Žene nisu
lužile subotom, a sijač ni-
je imao luka za vrijeme sjet-
ve da ne raste u žitu tra-
va lučanka. U pjesmi su
pjevali:

»Sijem žito, niče
gra'orica.«

Prvi dan sjetve se iz ku-
će nije nikome ništa u-
zajmilo da ne odnese rod.
Kad je sjetva bila gotova,
isporili su novac iz vreće
i spremili ga, te ga je do-
maćin dao u crkvu na po-
noćki kao lemojinu. Mo-
mci su pjevali:

»Alaj volim orati
na debeli dorati.«

Kad poorem i posijem,
sjednem, pa se smijem —
šalaj!«

Poljske poslove ne pra-
ti više pjesma, već buk-
motora; radi se traktori-
ma, kosilicama i kombaj-
nim. Naši ljudi kroče si-
gurnim koracima u lijepu
budućnost.

Podatke skupila od: Si-
me Palcera (1881-1969),
Đure Pavića (1888-1972), I-
zidora Bogdanovića (1905-),
te Staže (1917-) i Šime Kar-
alić (1916-).

GOSPODARSKO ZNAČENJE ĐAKOVA OKO 1745.

Piše: Ivo Slavićek

Nepoznate riječi:

žito — pšenica;

srp — oruđe kojim se žito želo, a pravili ga cigani;

slog — radi lakše obrade i da ne leži voda na njoj, podijeljena je njiva jarcima na slogove, a jarak se napravi plugom poslije sijanja;

vezenka — rubina vezena predicom, nosile je djevojke i snaše svaki dan;

kosa — oruđe kojim se kosilo žito, ima kosu od željeza i drveno kosišće;

otkos — količina žita koju kosac odreže jednim zamahom kose;

rukovet — srpom i rukom skupljeno toliko počesnog žita, koliko se može rukama obuhvatiti;

košica — dio odjeće koji se nosi samo u žetvi;

lački — dva uska rukava sašivena od domaćeg platna, (v) spojena duljom uzicom koja se vrebaci za vrat;

predica — obojan pamuk kojim se veze;

koršov — zemljana posuda posebnog oblika iz koje se piye voda;

rešeto — služi za čišćenje graha;

otarak — ručnik;

dožinjača — kolač od tjestova ukiselo koji jede se na svršetku žetve;

trojak — triput orana njiva prije sjetve;

lužiti — preko pepela poljevati vrelom vodom rubine koje su složene u dryenu posudu koju zovu lužnicu;

grahorica — mahunasta biljka služi za hranu kojna i goveda, a u žitu nizne divlja i zove se gra'or.

Godina 1745. — Bila je to godina kad se Virovitička županija reorganizirala na zdravijoj osnovi, pogotovo poreznoj; brojala je ta županija 13 vlastelinstava s 207 sela i okruglo 1398 selišta. Među njima bilo je i trgovište Đakovo sa 44 sela i 240 selišta.

Do te se godine porez razreživao na pojedina selja po broju njihovih selišta, što je bilo zapravo fiktivno, jer selišta nisu bila uređena. Stoga je 1745. bila prijelomna godina u kojoj je Aleksandar Patačić odbacio dotadanji način oporezivanja udarivši taksu na osobe (glavarinu) i na glavne izvore narodnog dohotka. Unatoč nemkim manama (popis dohotaka bio je netočan), taj je novi sistem značio i izvjesno olakšanje za pučanstvo ovoga kraja, a kako se temeljio na imućnosti, zahtijevao je bar kakav-takav popis sve imovine, pa je dragocjen i za nasda možemo bar približno ocijeniti imućstveno stanje pučanstva prije 230 godina.

Ovdje nas prvenstveno zanima da vidimo kakvo je bilo stanje Đakova u ono vrijeme, kakav odnos prema drugim vlastelinstvima i većim naseljima što može podstići pripomoći da se uživimo u život onoga vremena. Prema tabeli koju je objavio dr. J. Bösendorfer u knjizi »Crtice iz slavonske povijesti«, a koja dosad nije obrađena, Đakovo je brojalo 1275 stanovnika, od toga 918 gospodara. Posjedovalo je 2418 grla krupne i 3100 sitne stoke, te 386 konja. No zanimljivo je da u vlastelinstvima, jer to pokazuje koje je mjesto u ono doba Đakovo imalo po privrednoj snazi.

Posjed obradive zemlje najveći je u županiji: sa 4855,5 jutara Đakovo je čak ispred Valpova (4462), a da ne govorimo o ostalima. Zato je livada manje: ovdje su ispred Valpovo,

Brojem stanovnika bilo je Đakovo tada samo iza Valpova (najnapučenije vlastelinstvo u županiji), te ponešto iza Vinkovaca i Osijeka. Gotovo trostruko napučenije bilo je od Dačija, Aljmaša i Našica, gotovo dvostruko naseljenije od Orahovice. Jedna zanimljivost: Vučin (danas Vučin) gotovo je jednak brojem stanovništva sa Đakovom, s time da ima stotinjak manje gazda, ali znatno više sinova do 16 godina. Još je veća razlika u tom pogledu od Vinkovaca, gdje je sedamdesetak gazda više, ali gotovo 220 sinova i neoženjene braće više nego na području Đakova. Jesu li to već zameci »bijele kuge«?

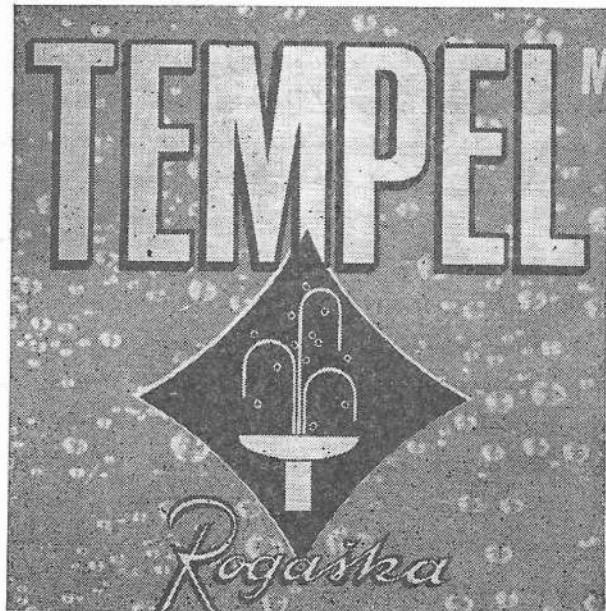
U pogledu broja goveda Đakovo je bilo najjače u županiji iza Valpova (valpovačko vlastelinstvo bilo je u ono doba neprispodobivo ekonomski najsnagažnije na tom području), posebice se ističao broj volova za jaram. Po broju konja đakovačko je vlastelinstvo isto odmah iza valpovačkoga, ali i tu nije naročit broj »podmlatka«: broj ždrebadi je svega 1:30 prema broju konja i kobila, dok je taj omjer npr. u Orahovici 1:12, u Vučinu 1:10 itd. Broj ovaca i koza (551) manji je ne samo od Valpova, nego i od Vučina, što ne začuđuje s obzirom na gorski teren područja Vučina. Veći je ipak od svih ostalih desetak vlastelinstava. Po broju krnaka Đakovo je isto na trećem mjestu (2129), ovdje iza Valpova i Orahovice.

Posjed obradive zemlje najveći je u županiji: sa 4855,5 jutara Đakovo je čak ispred Valpova (4462), a da ne govorimo o ostalima. Zato je livada manje: ovdje su ispred Valpovo,

Vučin i Vinkovci. Tradicionalno vinogradarski kraj također je po jednom kopaču ispred Valpova, ali sa 241,5 jutrom po kopaču iza Vinkovaca (čak 1757) i Vučina (636). Ovdje treba da imamo na umu da se livade računaju po košcu, a vinogradi po kopaču; drugim riječima: gdje se manje osoba bavi vinogradarstvom, nije isti omjer kao gdje ih više radi oko loze. Najzad tu je i tradicionalna slavonska »sirovina za rakiju« (ali i za pekmez, kao i za susjedje): šljiva. Đakovo je imalo 173 jutra šljivika, što je ne samo najviše u županiji, nego i više od trećine šljivika što je uopće postojalo na tom području (ukupno 551 jutro).

Prema svemu vidi se da je đakovački kraj pred govorom dva i pol stoljeća imao ne samo značajnu ulogu u gospodarskom životu virovitičke županije, nego po mnogome bio i drugi na cijelom području.

O tome svjedoči i druga tabela koja govori o poreznim zaduženjima u ono doba. Tada je područje Đakova s 240 selišta dugovalo 5203 forinti, dakle više nego sâmo sjedište županije Virovitica (3784 fl) i sva tri dijela Osijeka zajedno (ukupno 2193), a samo manje od Valpova (5375 fl). Svakako, u popisu bilo je netočnosti (naturu su se podizale tužbe čak do dvorske kancelarije), ali može se pretpostaviti da su svugdje načinjene manje, više iste ili slične nepreciznosti i da je opća slika ipak realna. Prema njoj đakovački je kraj bio jedan od stupova privredovanja u ovom dijelu Slavonije.

NEKI VOLE SOKOVE, DRUGI VINO.
MINERALNA VODA TEMPEL IZ ROGAŠKE
SLATINE JE ONO, ŠTO NAS UDRUŽUJE.

BRODKOMERC

TRGOVACKO PODUZEĆE NA VELIKO-SLAVONSKI BROD

U 60 PRODAVAONICA I SAMOPOSLUGA NU-
DI VAM

- ◊ PREHRAMBENE PROIZVODE,
- ◊ KUCNE POTREPŠTINE,
- ◊ BOJE I LAKOVE
- ◊ AUTO-DIJELOVE
- ◊ SREDSTVA ZA ZAŠTITU BILJA
- ◊ TEKSTILNU GALANTERIJU
- ◊ ŽELJEZNU ROBU I
- ◊ GRAĐEVNI MATERIJAL

Grafičko izdavačko poduzeće
Tipografija Đakovo

Štrosmajerov trg 1

Telefon broj 317

ŠTAMPARIJA

KNJIGOVEZNICA

RADIONICA ŠTAMBLJA

KARTONAŽA

IZDAVAČKA DJELATNOST

IZDAJE:

SLAVONSKI NARODNI KALENDAR

ČIČE GRGE GRGINA

*Opeku,
šuplju opeku
i žljebnjake*

NUDI VAM

CIGLARSKO PODUZEĆE

»TRUDBENIK«

Đ A K O V O

OBRTNO PODUZEĆE ĐAKOVO, JNA 65, telefoni 384 i 257

METALSKI CENTAR

Ulica JNA 63—65 — Telefoni: 550 i 314

Izrađuje građevnu bravariju, vrši popravak strojeva i automobila, montira vodovode, centralna grijanja i plinske uređaje. Vrši sve limarske, električarske i fino mehaničarske usluge.

PLASTIČNA I KOŽNA GALANTERIJA

Ulica Električne centrale 9 — Telefon 289

Izrađuje školske taške, putne, sportske i pijačne torbe i kofere.

Preuzima na izradu veće serije prema narudžbi.

TRGOVINA KONFEKCIJE

Ulica Maršala Tita 4

Prodaje žensku i mušku konfekciju, kratku i pletenu robu, muške i ženske cipele, čilime, jorgane i ostalu gotovu tekstilnu robu.

Roba se prodaje za gotovo i na kredit.

„ZANATOPSKRBA“ NABAVNO PRODAJNA ZADRUGA SOJ Đ A K O V O

SNABDJEVA PROIZVODNO I USLUŽNO ZA-
NATSTVO SA REPRODUKCIJONIM MATERI-
JALOM I TO:

- ◆ VUNA DOMAĆA I UVODZNA
- ◆ VUNENO PREDIVO SVIH BROJEVA
- ◆ KOŽA I PRIBOR
- ◆ ANALINSKE BOJE I KEMIKALIJE
- ◆ TEKSTIL

RAZVIJA I UNAPREĐUJE ŠTEDNO-KREDITNU
DJELATNOST NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE.

Đuka Galović

Drenovci

Oj Đakovo!

Nisi više što si bilo prije,
Nisi samo centar biskupije.
Po tome si ti postalo slavno
Jer te ona proslavi odavno.
Ti si ime iz prošlosti davne,
Ti si centar naše pastuharne
Koja svitom svud imade znance
Za ponosne svoje lipicance.
I zelene u tom parku krošnje,
A i pisme utkane u nošnje.
Vidit ovo, srce ti se budi,
Vidit ono, što čuvaju ljudi.
Ta naslijeda naših pradjedova
Na Vezovima, u srcu Đakova.
Nema onog kom poznato nije,
Da si vjerno srce Slavonije.

Adam Vuksanović
Semeljci

Slavonijo!

Slavonijo, zemljo plemenita,
Ti si nama puna rodnog žita,
I voćnjaka i šljivika,
vinograda i višnjika,
Dosta šuma i ravnica,
Ravnica i oranica.

Sad traktori po njoj oru
Danju, noćom i u zoru,
Žito siju, kombajn kosi,
Slavonac se s tim ponosi.

Al' uz gajde i dvojnice
U livadi i u gori
Slavonska se pjesma ori.

Mom je srcu najmilija,
Jer je pjeva Slavonija.

O BEĆARIMA

Piše: Pavle Blažek, profesor

Bećar je perjanica svakog sela. Utkao je svoje životne bećarluke u život ravniciarskih slavonskih sela, slobodno možemo nglasiti: kakvo selo — takvi i bećari.

Sama riječ »bećar« turskog je porijekla, dolazi od riječi »BEKJAR«. U tumačenju ove riječi nailazimo na nekoliko osobnosti, no prvenstveno se pod pojmom bećar misli na mlađog, neoženjenog čovjeka, dakle mlađića koji je sklon veselom i rasklašenom životu; prema dr. Klaiću, riječ bećar označava i razuzdanog čovjeka. Druga tumačenja ovog pojma govore nam da je riječ o momku, svakako posebnom, jer o bećarima i bećarlucima u Slavoniji jeispjevano mnoštvo duhovitih i alegoričnih pjesama, deseteraca u dvostihu.

Od osnovne riječi bećar izvedene su i druge kategorije riječi, primjer — bećarov, bećarski (pridjevi), augmentativi: bećarina i bećarcina; to su zatim i pojmovi za žene: bećarica i bećaruša, također i glagoli: bećariti se, što znači živjeti bećarskim životom i bećarlukom.

»Evo lola, bošnjačkih
đavola,
I bećara županjskog
kotara.«

Upravo ova dva stiha potvrđuju navod da je svako selo imalo svoje bećare. Naime, često se još i danas čuju ovi stihovi, no obično se u pjevanju ovih stihova zamjenjuju samo zemljopisni pojmovi i tako se pjesma o lolama i bećarima čuje i u drugim krajevima. Navedeni stihovi mogli bi odrediti i vrijeme njihova nastanka, a naročito drugi stih: »I bećara županjskog kotara«

vjerojatno su ovi stihovi nastali u ono vrijeme dok je još Županja bila kotarsko središte. O bećarima ne pjevaju samo bećari, o njima i o njihovom životu, izgledu, pjevaju i djevojke, to će nam pokazati i ovi stihovi:

»Ide jesen, ide i Mi'olje,
ženite se brkate nevolje...
Ženite se matori bećari,
ženite se bećarluk vas
kvari...«

Duhovita pjesma svojim sadržajem otkriva i govori da su je pjevale i da je pjevaju djevojke. Naime na izuzetno jednostavan i sažet način govori o godišnjem razdoblju u kojem ima najviše svatova, a zatim nam otkriva nešto više i o izgledu samog bećara. Naime, djevojke pjevaju o »brkatim nevoljama« što nas odvodi prema zaključku da su bećari imali brkove, dok drugi stihovi navedene pjesme govore i o starosti bećara »matori bećari«. Upravo ovi stihovi pokazuju pravo lice, nekada je bilo nezamislivo to bećarsko lice bez lijepo uređenog brka, njime se bećar posebno ponosio, dičio se, njegovao ga. Djevojke svojom pjesmom kore bećare i bećarluk, dakle, ističu da je vrijeme ženidbe, da se valja ženiti, jer kašnije će to već u selu ići znatno teže... A bilo je također poznato da su bećari imali više djevojaka, da nisu zazirali ni od mlađih snaša i udovica, pa i pak, svaki se bećar u pravilu ženio djevojkom koja ga je čekala, a čekala ga je jedino i zbog toga jer ga je voljela. Ovo potvrđuju i ova dva stiha:

»Bećarino i bećarovanje,
Ubilo te moje uzdisanje.«

Djevojka čeka bećara, ona se nada, pogotovo ako joj je bećar-dragi dao ri-

ječ da će je ženiti. O tome lijepo i toplo kazuju i ova dva stiha:

»Od bećara gore ulje
nema,
al' od njega — nema
milijega.«

Možda su ovi stihovi, koje navodimo, nastali i u obrnutom slučaju, dakle u spoznaji da bećar nije ispunio svoju riječ, te se djevojka, svakako pod privrškom svojih ukućana, uđaje za drugog:

»Nemoj lolo da ti žao
bude,
kad te moji svatovi
probude.«

O takvim prilikama i djevojačkim jadima svjedoče i ovi stihovi:

»Ide jesen, ide Mala
Gospa,
ja se uda, a ti bećar
osta.«

U karakteru bećara ima mnogo tajnovitih osobnosti. On ne voli društvo, naročito ne onda kada smišlja što će raditi i kako će raditi. Bećar je volio usamljenički život, naročito u vrijeme jeseni i ljeta. Jesen mu je pogodovala zbog mnogobrojnih i poznatih slavonskih vašara na koje je redovno odlazio sâm, tamo se bećario i kerio, tjerao svoj način života pred drugima. Volio je da o njegovom životu drugi govore, a naročito je bio ponosan ako su ga djevojke i snašće opjevali u kolu i na prelu. Svaki bećar imao je nešto naročito. On je ovo postizavao i načinom odjevanja. Na vašar je odlazio »paradno« odjeven. Na glavi mu bećarska kapa, na kapi cvijet ili patkovo pero, tu je zatim bila prekrasna i zlatom navezena rubina, raskopčana, kako bi se vidjela bećarska rutava prsa, na leđima mu je nemarno prebačeno »jankle«, »špenzle«, tu je

zatim prsluk ili »kamizol« i džepni sat na zlatnom lancu. Hlače su obično bile samtane, sužene od kojena, a na nogama »čorapci«, »ringlani« opanak ili pak ulaštene čizme.

Odijevanje bećarovo bilo je uvjetovano godišnjim razdobljem, ali i prigodom. On se različito oblačio, uvijek onako kako je sam želio, no težio je posebnostima i detaljima po kojima su ga pamtili.

Bećar nije volio rad. Volio je svoj način života, izbjegavao je teže radne obaveze, usamljenički je lutao šumama i stanovima, skrivaо se u toku dana, ljenčario je kad god je mogao. A to nije ni čudo, jer noću je skitao, a danju se odmarao i u zabranama smišljao što će opet učiniti...

Pjesme pokazuju da su se bećari ponekad i udruživali, vjerojatno je ovo bilo u izuzetnim prigodama, možda čak i zbog same pjesme:

»Kad bećari šorom
zapjevaju,
pendžeri se širom
otvaraju...«

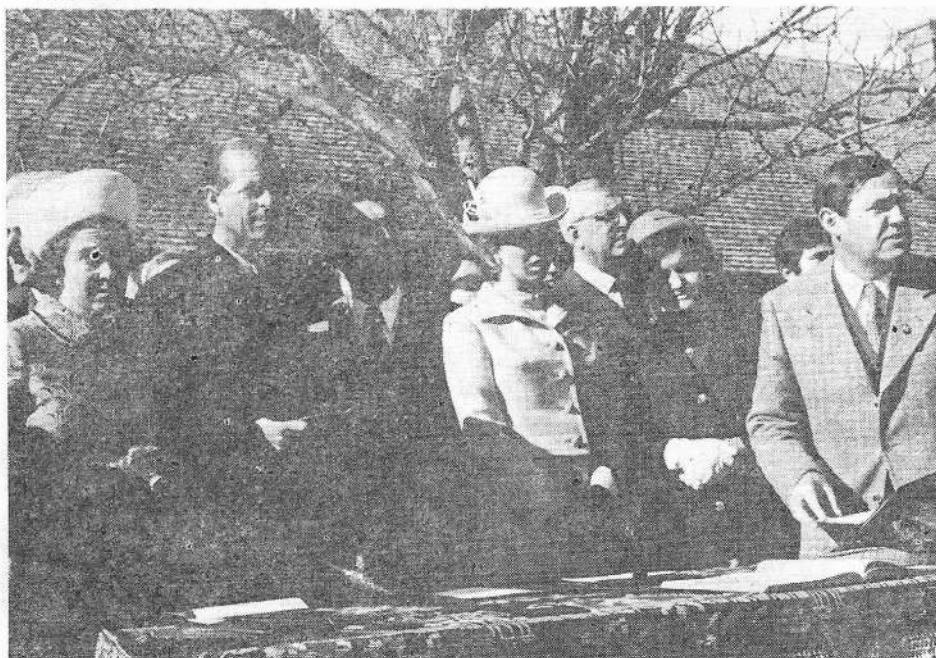
Bećarski je život na neki način i vid prkosa mlađog čovjeka, on se sukobljavao s navikama sela, nije se dao rano ženiti, volio je momačku slobodu i svojevrsnu seljačku avanturu.

I kao što smo naveli, svako je selo imalo svoga bećara, on je bio na neki način perjanica sela, o njemu se govorilo, pjevalo, šalilo se na njegov račun, ali i bećar se šalio na račun drugih. Osobina mu je bila mlađost, a u mlađosti je mnogo toga i dozvoljeno, bećari su svojevrsni vječiti mladići koji nikada ne stare i koji žive dugo u uspomenama drugih...

ELIZABETA II U ĐAKOVU

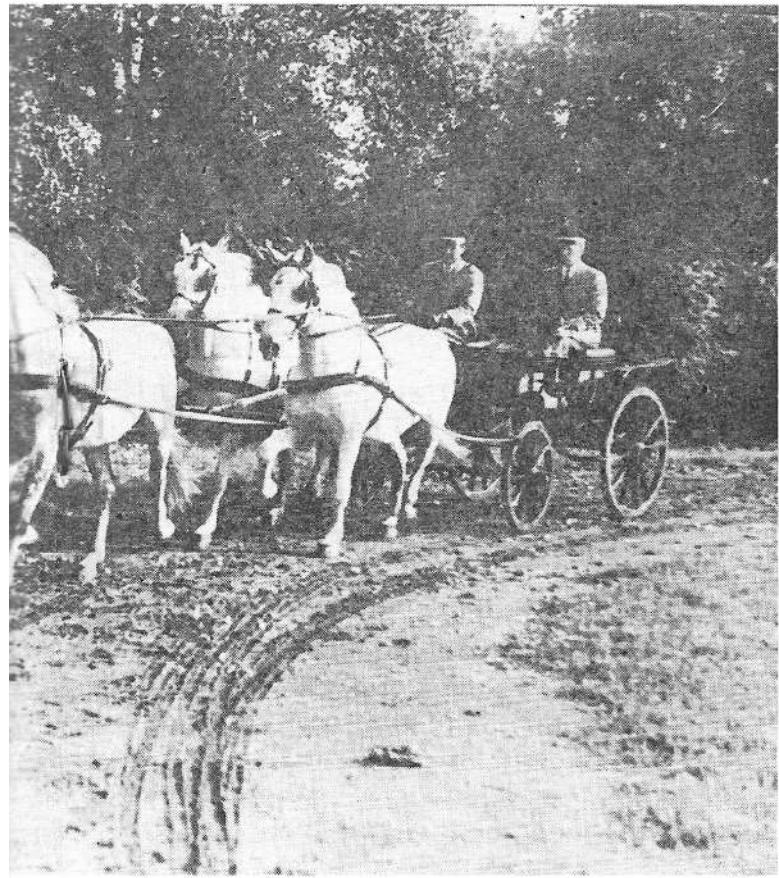
ENGLESKA KRALJICA ELIZABETA II SA SUPRUGOM PRINCOM FILIPOM I KCERKOM PRINCEZOM ANOM U JESEN 1972. GODINE POSJETILA JE ĐAKOVU I TOM PRIGODOM POSJETILA JE PASTUHARNU I ERGELU NA IVANDVORU.

BILO JE TO TOČNIJE 20. LISTOPADA KADA JE ĐAKOVU S ODUSEVLJENJEM DOCEKALO KRALJEVSKU PORODICU.

POSJET BRITANSKE KRAJDAKOVU ZABILJEŽEN 1410 GODINE
UGLEDNE GOSTE NA ŽELI
ZA SELEKCIJU KONJA KRALJICA I
GDJE SU VIDJELI MATIĆNO STAD
POZNATO JE, DA JE KRAJ
NI KOJI SU U WINDSORU OSTAV

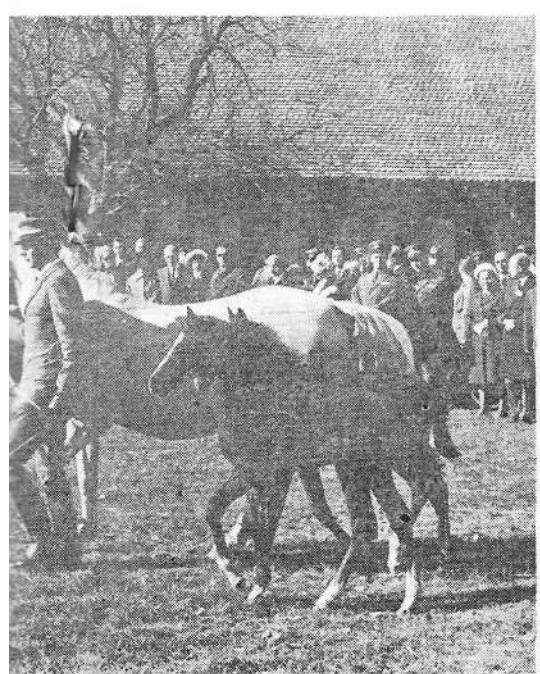

E KRALJICE U ĐAKOVU OSTAT ĆE DUBOKO ZAPISAN U POVIJEST ĐAKOVA, JER JE POSLJEDNJI KRALJEVSKI POSJET GODINE KADA JE U NJEMU BORAVILA DRUGA SUPRUGA SIGISMUNDA, KRALJICA BARBARA CELJSKA.

NA ŽELJEZNIČKOJ STANICI DOCEKALI SU VISOKI REPUBLICKI FUNKCIONERI (LIJEVO DOLJE). U PASTUHARNI CENTRA LJICA I NJENA PRATNJA RAZGLEDALI SU LIPICANSKE KONJE (GORE DESNO) POSLIJE ČEGA SU SE UPUTILI NA IVANDVOR Đ STADO (GORE LIJEVO I DOLJE U SREDINI) I UPISALI SE U KNJIGU UTISAKA (DOLJE DESNO).

E KRALJICA PRI POSJETU JUGOSLAVIJE POSEBNO ŽELILA DOCI U ĐAKOVU I VIDJETI LIPICANSKE KONJE (GORE U SREDI) OSTAVILI ODLIČAN UTISAK.

DR. OETKER

- DOKTOR ZA KOLAČE

KOMUNALNO PODUZEĆE ĐAKOVO

Nazorova ulica 58 Tel. 255

- IZRAĐUJE PROJEKTE (NACRTE) ZA STAMBENE I DRUGE OBJEKTE.
- IZVODI GRAĐEVINSKE RADOVE IZ OBLASTI NISKOGRADNJE, TE BETONSKO-TERACERSKE I KLESARSKE RADOVE I PROIZVODE UZ NAJPOVOLJNIJE UVJETE.

**Ferimport-
gvožđar
Osijek**

PREKO SVOG DOBRO SORTIRANOG SKLADISTA U OSIJEKU, KAO I PREKO SVOJIH PRODAVAONICA SNABDJEVA GRAĐANSTVO UZ SOLIDNE CIJENE.

„METEOR“

TVORNICA KEMIJSKIH PROIZVODA ĐAKOVO

»WC-as« rastvara kamenac u WC školjki i uklanja ostale naslage. Svojim bakteriocidnim djelovanjem WC-as odstranjuje neprijatne mirise.

WC-as čisti i ne nagriza porculan, a prijatno miriše.

»FLUX« pročišćava cijevi i sprečava začepljenje odvodnih cijevi umivaonika, sudopera i kada u kupaonici.

»FLUX« rastvara otpatke od papira, vune, kože, ostatke od sapuna i otpatke iz kuhinje.

»FLUX« ne nagriza metal (izuzev aluminija i cinka), ni cijevi od keramike, kao ni caklinu i emajl.

»FLUX« bez teškoća odmrzava zamrznute cijevi.

»IDEAL AUTOMATIK ŠTIRAK« izvanredno sredstvo za štirkanje rublja u automatskim strojevima za pranje. Poslije štirkanja ovim preparatom rublje se može prati tri puta bez ponovnog štirkanja. IDEAL daje rublju elastičnost i sjaj, a ne ostavlja bijele tragove. Rublje štirkano »IDEALOM« manje upija prljavštinu i lakše se pere.

»OPLEMENJIVAČ RUBLJA« daje rublju opranom u strojevima za pranje ili rukom, izvanrednu paperjastu mekoću i nježni opip.

Naročito je prikladan za dječje rublje i pelene, frotirske tkanine i ubrusе. Ženskom rublju i sintetičkim tkaninama od rayona, perlona, najlona, trevire i drugih, smanjuje nanelektriziranost, ubrzava i olakšava glačanje.

Rublje dobiva prijatan i svjež miris.

PROIZVODI NAŠE TVORNICE PRODAJU SE U TRGOVAČKOJ MREŽI
ŠIROM JUGOSLAVIJE

....deit....
....deit....

osvežujući okus vitkosti

....deit....
....deit....

VETERINARSKA STANICA U
ĐAKOVU

Svakodnevno, i preko čitave godine, proizvodi i sabdijeva vas prvorazrednim pilićima tovnih pasmina.

Koristite se pri uzgoju peradi savjetima i uslugama vaših veterinara.

NARODNE LIRSKE PJESME BARANJSKIH HRVATA

Piše: Jelka Mihaljev

Baranjski Hrvati su se pretežno bavili stočarstvom ratarstvom i vino-gadarstvom sve do današnjih dana.

Sada je moderno doba stiglo i u naša sela. Stiglo i rastčilo drevne okvire života i ugrozilo staru samoniklu kulturu. Ta kultura je seljačka, težačka, jer građansku klasničku imali. Naši gradovi su bili Muvač i Pečuv (sada u Mađarskoj). Tamo su se samo rijetki školovali, ali se oni nisu bavili kulturnim radom, aako i jesu, pisali su šturo i stidljivo.

A zato smo razvili bogati folklor. Težnja za ljetopotom i skladom nadjačala je često i one najobičnije svakodnevne potrebe. Kad se vezilja ili tkačija udubi u svoj rad, ne osjeća ni žđ, ni glad; ponese je stvaralački zanos da u izradu unese nešto svoje. Teško je naći dva istovjetna primjerka bilo kojeg dijela odjeće.¹ Uz rad su djevojke i snaške skladale pjesme pune ljubavnih čežnja, nemira i poziva. U to vrijeme su se strogo održavali običaji vezani uz određene vremenske rokove, uz stano-vite obrede i pjesme. Za svatove su se, uz već ustaljene prigodne pjesme, stvarale i posebne kojima se izražavalo stanje mlađe, mladoženje i ostalih vodećih ličnosti, kao što su: kum, kuma, stari svat, svekar i svekrva. Slično je bilo u pudarinji, s jeseni, kad se od pjesme dje-

vojačke orila cijela naša planina. Danima se to pri-premalo da se jednom iskaže i proslavi. Mnogi kazavači bi mi rekli: »E, to je ta i ta pjevala u onim svatovima... to je onaj na karbinama (svinjokolibi) ili u pudarinji...«

Zivjelo se i stvaralo za te dane. Pjevalo se uvijek u zboru. Počimalja bi prvi stih otpjevala, a ostali za njom.

Običaji danas više nemaju ono značenje koje su nekada imali; mnogi i nestaju, ali u svatovima još živi narodno stvaralaštvo. Pjesmom se veličaju mlađenci, šalju ljubavne poruke, a mnogim jadima daje oduška u prkosnoj poškočici.

Naši glazbeni instrumenti su diplice od trske i gajde.

Diplice je znao napraviti skoro svaki, malo glazbeniji momak. Trsku je imao pri ruci, kao i nož. Pastirima je pjesma i svirka bila zabava i razonođa. Mlađaci su maštali o djevojkama koje su rijetko vidjeli jer su čobani živjeli po ritovima i samo nedjeljom dolazili kući. Za sviranje u gajde trebalo je više vještine i umješnosti, pa je u selu bilo nekoliko gajdaša.

Tamburica se javila krajem 19. stoljeća. Nadareni pojedinci načinili bi sami sebi taj instrument. Imućniji su za svatove pozivali tamburaše iz prekodunavskih sela (Bački Breg (Breg) i Bački Monoštor). Tamo su već imali dobre

tamburaške družine.

»Pjesma nas je održala-njojzi hvala«, kaže pjesnik. A kako joj se odužiti?

Oragnuti je zaboravu!

18. stoljeće je razdoblje zanosa za narodnu pjesmu u cijeloj Evropi, a u našem narodu sredina 19. stoljeća. Mnogi požrtvovani pojedinci obilaze sela i zaseoke, zapisuju i tiskaju zbirke. Nema kraja u kojem nije zabilježena po koja pjesma. Baranja nije imala tu sreću. Čudno je da je ovaj, bogomđani, kutak zaobišla znatiželja zapisivača.

Uspoređujući naše pjesme sa zbirkama iz osta- lih naših krajeva, utvrdila sam da su mnoge potpuno iste, ili pak s malim varijacijama, a istim motivima.

Naša baranjska pjesma »Sijala Kata bosiljak« i pjesma »Sijala Mara murtel« iz Dalmacije vrlo su slične. Ova potonja je duža i u njoj se spominje Dunaj, a u našoj mornari.

Drugi takav primjer je pjesma »Proletilo dvanaest golubova« (koja se do nedavna u nas pjevala, a ista takva zabilježena je i u Velikoj u Slavoniji). Obje pjesme su slične po motivu, ali se ipak razlikuju.

Pjesma »Tri jetrve žito želeo« zapisana je u Gajicu 1938. kada je i pjevana na Smotri u Zagrebu. Istu pjesmu nalazim u zbirci: »Narodne lirske pjesme«, izd. Matice hrvatske 1963, zapisanu u Vi-

doševcu kraj Gline (zapis 1954.), a u »Zlatnoj knjizi hrvatske narodne lirike« navedeno je mjesto zapisa Nuštar Slavonija.

Pjesmu »Dojčin Petar i kralj Matijaš« stariji ljudi još znaju i otpjevati. Tu je pjesmu zapisao Vuk Karadžić — I knjiga, a nalazi se i u Erlangenskom rkp. br. 178.

Ovi primjeri govore da je ista pjesma živjela u narodu na velikom području od mora pa duboko u Panoniju gdjegod živi naš svijet. Pjesme su prenosili proštenjari, vojnici, trgovci, pa se iste pjesme mogu naći s malim razlikama u raznim krajevima.

Vjerovatno su do nas stizale i epske pjesme, ali ne našavši pogodno tlo, nisu pustile korijen. Zapisala sam samo dvije.

No zapisala sam mnogo i takvih koje nisam susrela nigdje. Većina ovih pjesama se i danas pjeva. Prvi melograf naše Baranje je bio Josip Andrić. U posljednje vrijeme za radio Zagreb snima Julije Nikoš, a snima i prof. Zvonko Ljevaković za »Lado«.

Dogodilo se to u posljednji trenutak, jer ako bi se tekstualno i sačuvalo u mojoj zbirci, melodija bi im utonula u tamu i bezdan zaborava.

¹⁾ prof. Zdenka Lechner: Rubine baranjskih Hrvatica

Oj, ulice

Oj, ulice baulice,
na dvi grane jabučice,
a na treće sokol sedi,
sokol sedi pa besedi:
A kud si se zarošio?
Jašio sam konja vrana,
pa sam našo zlatnu granu,
pa sam odno kolundžije
da mi skuje troje ključe,
da otvorim bila grada,
i da vidjem šta j'u gradu?!
U gradu su devet braća
i deseta sestra Marta.
Svi se devet razgovaru:
A šta ćemo sestra Martom?
Komu ćemo seju dati?
Eli Suncu, el' Mesecu?
Bolje Suncu, neg Mesecu!
Sunce će nas ugrijati,
a Mesec će kumovati,
kum, kum, kum,
odje dida u podrum!

(Pjeva se prilikom paljenja vatre
od 2. II do završetka Poklada)

Cigani se zavadoše,
lipu našu ukradoše.
U petak ju dovedoše,
u subotu čedo rodi.
Ni mi čudo što ga rodi,
već mi čudo što ga vodi.
Bir veze, dur veze, duđur, veče moj!

(Pjeva se o Pokladama)

Od dvora do dvora
do kraljeva stola,
ode, nama kažu, čedo nenijano,
el ga vi nijajte,
el ga nama dajte!
Mi ćemo ga nijat,
u mliku umivat,
u sirutke kupat,
ružicom zabavlјat!
Prošeći se, kralju,
i dva i tri puta,
ovo j' kuća i domoj
kućni domaćina!

Pjeva se uz običaj »KRALJICE«

Žetvena

Tri jetrve žito želete.
Prva j' žela — snop nažela,
druga j' žela — dva nažela,
treća j' žela — tri nažela.
Otud idje svekršina:
»Faljen Isus, snaje mile!
Šta ste tako problidile?
Ko da su vas zmije pile?«
»Ta nisu nas zmije pile,
Već te twoje njive šire.«
(Pripjev nakon svakog stiha:
Lado le mile,
Oj, Lade,oj!

Dudaciske pješme

Leto, prođi, pudarino, dođi,
da pudarim, da se nebećarim!
Svinjar tjera svinje na dolinu,
pa poglede gore na planinu,
di divojka bere rosnu ranku,
rosnu ranku veže u maramku.
Kad podviknim i tijc i lipo
kako možeš da ne dođeš, diko?!
Čuvam grožđe i mislim na diku,
oće li mi čekat u šljiviku?

Svatovska

O, moj Mijo, di si sinoć bio?
Di sam bio, dobro mi je bilo.
Vidio sam kićene svatove
i međ njima lipotu divojku.
Uzo bi ju, al ju ne da mama
ukro bi ju, al ju čuva straža,
mala straža devet divojaka,
a velika trideset vojnika.
Priskoćić ţu vrata i soldata,
još ţu ljubiti lice jedinice!
Prid kućom joj drvo javor raste,
popet ţu se javoru na grane,
zacvilit ţu kano lastavica,
zakukati kano kukavica.
Ne bil' joj se smilovala mama
i njezino čedo mene dala.

Na prelu

Draga drugo, prelja s' ne okreće
valda danas dika doći neće?
Moja prelja i moje kolešce
svaki dan se sve brže okreće!

Razne

Proletilo dvanaest golubova
i med njima Mija duvandžija.
Duvan reže, pa ruku poreže.
Upita ga stara mila majka:
»Mili sin, el' ti boli ruka?«
»Mila majko, ne boli mi ruka,
Već mi boli za divojkom duša!«
»Mili sine, za kojom divojkom?«
»Mila majko, za popinom Tonkom.«
»Mili sine, voda ju odnela!«
»Mila majko, na brig ju iznela!«
»Mili sine, brig se porušio!«
»Mila majko, pa tebe ubio!«

Sijala Kata bosiljak,
al to ne nikne bosiljak,
već to iznikli mornari.
»Pošto ti, Kato, bosiljak?
»Svaki je stručak po dukat,
a ima i za dva.«
Al evo iđu mornari
Katu na lađu odveše,
lađu polako kreniše.
Počela Kata plakati:
»Kud ćete mene odvesti?
»Nemoj sad, Kato, plakati,
mi ćemo tebe ljubiti!«

Ratne pješme

Zapušila gusta magla oko Dunava.
To ne bila gusta magla oko Dunava,
već to bila silna vojska bećkoga cara.
Doletila tica šarka, pero šareno:
'Este l' vidili mog vojnika u carske zemlje?
Ako smo ga i vidili, mi ga ne znamo.
Na njemu je crna venda s malom do zemlje
i na nogu crne čizme, žute mamuze.
Oj, i na glave svilna kapa od bile svile,
a u ruke drži ščapa od morske site.

Gavran nosi pismo, zarobljenik šalje
iza Crnog mora i još otud dalje.
Svoje majke piše da imade mira,
da nije ubijen, u Ruske pribiva.
U pristojne kuće tamo stanujemo.
Nismo zaključani, niti gladujemo.
Al srce mi skapča dugačku čupriju,
Kad ću, majko moja, vidit domovinu?!

Obredne pješme

Čestitam vam Novo leto
da vam svima bude sretno
Ova Nova godina
da nam bude ugodna!

Radujete se svi narodi
što želimo da se zgodi!
Čestitam vam Novo leto
da vam svima bude sretno!

Pjeva se o Novoj godini)

Ušparanke

(dječaku)

Spavaj, spavaj, pilo,
evo iđu Turci
motikama, sikerama
odseće ti glavu!
Beli, lali, moj golube mali,
beli, lali, pa velik narasti!

(djevojčici)

Janjice od vunice,
mala moja golubice,
ševice kukmarice,
pevaj, moje divičice!

Šaljive

Zvoni zvonce na Zdravu Mariju,
misli baka da je na večernu,
Lati baka ščaku do lakata
pa otide na crkvena vrata.
Misli baka da su oto vraca
al oto su didina rebarca.

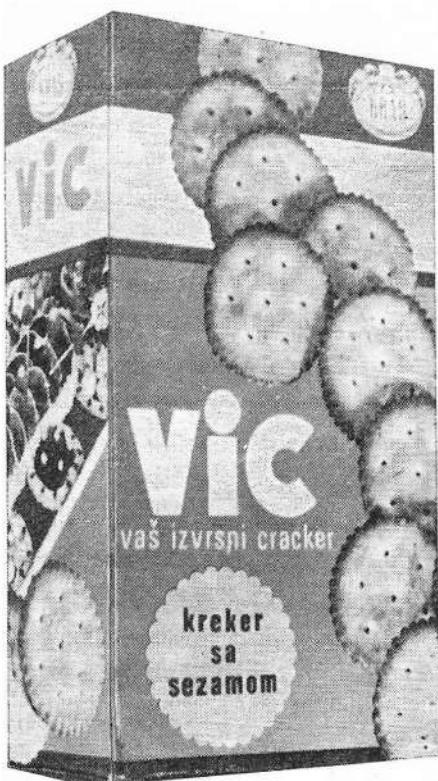
Kazivači pjesama: Kata Drventić, Gajić, Jela Latinac, Gajić, Eva Golubov rođ. Benak, Draž, Klara Drventić rođ. Golubov.

*OD SADA I NA
VAŠEM TRŽIŠTU*

*NOVI UŽITAK
NOVO ZADOVOLJSTVO*

CRUNCH
ČOKOLADA

Tweeeeee

Za bezbroj gurmanskih kombinacija

- KREM KREKER »KRAŠ«

Za sendviče sa sirom, maslacem, sa šunkom, ribom, narescima, paštetama, povrćem, jajima i sl.

UZ ČASU OSVJEŽENJA I OKREPE IZVAN-REDNO PIKANTNI KREKERI »KRAŠ«

- VIC — sa sezamom
- ŠAMPION — sa sirom i paprikom
- SALLY — blago posoljen
- ZOO — s mlijekom i makom
- BRIDGE — s kimom

**Tvornica
papirne
ambalaže
Modriča**

PROIZVODI:

- SVE VRSTE PAPIRNICH VRECICA
- OMOTNE REKLAMNE PAPIRE
- PAPIRNI KANAP
- DUVANU PLASTIČNU AMBALAŽU I
- OSTALE PROIZVODE OD PLASTIČNIH MASA

»GROZD«

UGOSTITELJSKO
PODUZEĆE
ĐAKOVO

- ◊ NUDI USLUGE SMJEŠTAJA I PREHRANE U svojim ugostiteljskim radnjama, prenocište »ĐAKOVO« i novo uređenoj radnji »KORZO« kao i sve druge ugostiteljske usluge u radnjama koje se nalaze u Đakovu i okolnim mjestima,
- ◊ snabdjeva privatne ugostiteljske radnje svim vrstama roba na veliko na skladistu i dostavom u radnje,
- ◊ prodaje sve vrste alkoholnih i bezalkoholnih pića građanima uz najpovoljnije cijene na svom skladistu.

GARA

Pripremila: Lucija Karalić

Stara gradina »Gara« ili Gorjanska bila je tamo gdje je danas župski šljičik idući prema novom gorjanskom groblju. Posljednji temeljni ostaci — bijeli mandićevački kamen — razneseni su godine 1879. na zemaljsku cestu između Širokog Polja i Đakova. Bio je to čvrsti u svod svedeni podzemni hodnik.

Ime »Gara« dolazi po svojoj prilici od garišta, požara. Ovu je tvrdnu (gradinu) po svjedočanstvu požeškoga podžupana Čoke — Ivan Durušmić dobivši u znak svojih zasluga od kralja Stjepana III okolišna zemljista koje su Grci popallili oko godine 1170. sazidao je i istu od grčkog požara »Gara« nazvao, kako je to i njegov nadgrobni (spomenik) kamen svjedočio. Da je obitelj Durušmić kasnije od svoje tvrde ime primila stvar je nedvojbeno. (U spomen toga grčkog postupka još se i danas u Gorjanima jedna ulica »Grčkom« zove, a »Kulanska« ulica dobila je po svoj prilici svoje ime od JAHIIJE — BEGOVE kule).

Kakvom je udesu ova tvrda kasnije izvrgnuta bila imenito po izumreuo obitelji Gara ili Durušmića, jest neizvjesno, toliko je ipak stalno, da je sve do turskog dolaska znatna i u dobrom stanju uzdržavana bila. Ona je stajala u uskom savezu s onom gradinom, koje se razvaline i danas kraj potoka Vuke u šumi Krndiji kod Putnitovaca vidljive. Turci, koji su dvorskou crkvu u harem i kupalište pretvorili bili (danasa kapela sv. Tri Kralja) razorili su nešta slavnu i junačku tvrđu posvema, pa su se iz

njenih ostataka zidale kuće, crkve i td. Dok godine 1879. kako je gore rečeno, nije i posljednje kamenje iz podzemnog hodnika vadeni i židu Heimu iz Našica prodano i po njemu na cestu između Širokog Polja i Đakova bacano.

Po svjedočanstvu biskupa Bakica (njegov manuskript od godine 1725.) bio je za turskoga gospodstva gospodarom Gorjana JAJA (Jahija) — beg kojeg je kula na tri sprata od kamena zidana još početkom prošlog stoljeća (oko 1725. blizu današnje kapele sv. Tri Kralja ili možda same kapela) postojala. Pače u to doba videvali su se još i temelji župne crkve sv. Petra.

Obitelji Durušmić, t. j. Gara bila je našoj domovini pače u cijeloj kraljevini Ugarskoj za ono doba najslavnija. Ona je davala domovini bane i vojvode, a cijelokupnoj državi palatine. Doista povjesnica će malo obitelji naći, koje bi u svom krilu tri palatina nabrojiti mogla. (Palma str. 99 Du Fresne str. 164, 220 — Katona Tatra 11 str. 756. i td.).

Nikola I kao erdeljski vojvoda razbi godine 1371. vlaškog vojvodu, godine 1375. postade palatinom, godine 1386. dne 25. srpnja pogibe u »Garovom dolu«. Nikola II sin Nikole I postade najprije banom hrvatskim zatim godine 1401. palatinom Ugarske. Oslobođeo je Sigismunda iz tamnice a Sigismund kasnije mu postao pašancem, jer je uzeo za ženu Barbaru Celjsku rođenu sestruru Nikoline žene Ane Celjske.

Nikola II koji je 1433. umro, vršio je u Ugarskoj veći upliv od samoga Sigismunda (Palatini Hungarie str. 85, 88. Koller). I-

van sin Nikole I, a brat Nikole II bio je biskupom zagrebačkim, pa nadbiskupom kaločkim.

Ladislav, sin Nikole II bio je pod Sibiljanin Jankom i Ladislavom Posthumom palatinom ugarskim (vidi Fessler knj. 4 str. 540.) dok Matija Korvin njega palatinstva 1460., a iločkog Ujlaka vojvodstva ne liši.

Posljednji Gara bio je Mijat, preminuvši 1480. (Katona tom. 9 str. 281.) a Gorjani pripade kralju Matiji, pa po njemu sinu mu Ivanu Korvinu. Arhiv obitelji Gara čuva se kod grofa Zay-ugrocu kod Trenčina.

Podžupan Čoka iz rukopisa oca Abrahama (u Požegi čuvan bio) vadi ovaj natpis koji se još godine 1502. u gorjanskoj crkvi nalazio.

Hio jacet

IVANUS DE DURUSH.
MICH

Fortis miles, stremuus defensor patriae et Graecorum horror, restaurator hamiliae et arycis auctor sua, obiit aetati LXXXI anno. Anno ab Incarnatione Domini MCCL.

U znak štovanja i priznanja prema vrijednom gorjanskom župniku vel. gosp. BOŽI TOPALOVICU ove podatke pobilježio 1891. godine Milko Cepelić (Vučanin).

... Tekst ovog napisu bio je kaligrafski napisan i uramlijen kod gorjanskog župnika Josipa Vincenca. Nije poznato da li postoji izvorni rukopis i gdje se nalazi.

Važe
bezige
za
odmor
i
izlete

prepuštite

Turističkom
društву
Dakovo

VIŠE OD 465 GODINA ERGELE

Piše: Prof. Dr. Ing. Stjepan Romić

Dakovačku ergelu osnovali su bosansko-srijemski biskupi na svojim posjedima na području Đakova. Te posjede je đakovačkim biskupima darovao 1239. godine kralj Koloman, a godine 1244. kralj Bela IV je tu darovnicu ponovno potvrdio.

Prva doprema konja na ove posjede, za koju smo pronašli pisane podatke, uslijedila je 1374. godine. Naime, te godine vjenčao se u Đakovu bosanski ban Tvrtko sa bugarskom prinčezom Doroteom, a vjenčao ih je đakovački biskup Petar. Ban Tvrtko je tom prilikom darovao biskupu Petru 10 arapskih kobila i jednog ždrijepca.

Biskup Mijo Kesarić rodom iz Gibarca imao je 1506. godine ergelu od 90 arapa, a biskup Duro, koji je poginuo u bici s Turcima na Mohačkom polju zajedno sa svojih 300 konjanika, imao je 1560. godine ergelu u kojoj je bilo 130 rasplodnih konja arapske pasmine. Oba naprijed navedena biskupa držali su svoje ergele na pašnjacima u Kranjskom dolu kraj Levanjske Varoši, na Ovčari, Rakovcu i Bakunovcu. Ti pašnjaci imali su 2 do 2 i pol hiljade jutara zemljišta, a danas se svi oni osim Ovčare nalaze pod šumom. Kako se ergela prvi puta spominje 1506. godine, odnosno da je 1506. godine biskup Kesarić imao ergelu od 90 arapa, to smo 1506. godinu uzeli kao početak đakovačke ergele. Naime, ne zna se da li je s arapiima, koje je 1374. poklonio ban Tvrtko biskupu Petru osnovana ergela ili su upo-

trijebljeni u druge svrhe.

Poslije bitke na Mohačkom polju Đakovo zajedno sa cijelom Slavonijom pada pod tursku vlast i postaje sastavni dio požeškog pašaluka. Đakovačka ergela nakon turske okupacije postaje vlasništvo požeškog paše, koji je drži na istim pašnjacima na kojima je bila Kesarićeva i Đurina ergela. Za vrijeme turske vladavine u ergeli je bilo oko 100 komada arapskih rasplodnih kobila, sa odgovarajućim brojem podmlatka.

Nakon odlaska Turaka iz Slavonije, đakovačku ergelu je 1706. godine obnovio biskup Đuro Patačić sa 18 arapskih kobila i 8 ždrijebaca koje je nabavio u Carigradu. Naime Turci su prigodom povlačenja iz Đakova sa sobom odveli iz ergele sve najbolje konje pa je bilo neophodno potrebno ergelu brojčano i kvalitetno obnoviti. Patačićev nasljednik Petar Bakić nabavio je 1719. godine u Egiptu 30 arapskih kobila i 30 ždrijebaca, a dopremio ih je jedan grčki trgovac, koji je po Slavoniji kupovao hrastove za gradnju brodova. Za ovih 60 arapa biskup Bakić je dao 30 jutara 200 godišnje hrastove šume. Hrastovi čije su dimenzijske bile takve, da ih se je od đakovačkih šuma do Save moralo prevoziti na 12 do 16 volova, otpremani su Savom i Dunavom u brodogradilišta na Crnom moru. Godine 1728. imao je Bakić u ergeli 86 arapskih kobila, 5 ždrijebaca i 288 komada omadi i ždreibadi, a izvan ergele 170 jahačih konja. Naime, ka-

ko je Slavonija poslije odlaska Turaka bila puna hajduka i razbojnika, to je Bakić morao stalno držati dobro naoružanu stražu i pratinju od 150 konjaničkih. Na Vitiki kraj Đakova napravio je Bakić stajte za 250 konja. Ergela je 1768. godine imala 61 arapsku kobilu, 5 ždrijebaca i 213 komada podmlatka, te 82 jahača i radna konja.

Ergela Lipica, koja je bila vlasništvo bečkog carskog dvora, pobjegla je prigodom napada francuskog cara Napoleona na Austrougarsku, pred francuskom okupacijom u Đakovo, gdje je ostala preko godinu dana. Svih oko 300 komada konja ergele Lipice smješteno je tom prilikom u velike Bakićeve staje na Vitiki. Đakovačka Ergela je od 1506. do 1806. godine, dakle kroz 300 godina uzbajala arape, a od 1806. godine do danas lipicance. Naime 1806. godine su 3 lipicanske ždrijepce iz ergele Lipice uvrštena u đakovačku ergelu i od tog vremena se u ovoj ergeli upotrebljavaju lipicanski ždrijepci.

Ergelu je 1855. godine obnovio biskup Strossmayer. Te godine Strossmayer je nabavio u Lipici 7 kobila i jednog ždrijepca. Kako se u ergeli đakovačkoj vrši konjogojski uzgojni rad od 1506. godine do danas, to se ona bez sumnje ubraja među najstarije ergele u Evropi. Prve ergele u današnjem smislu riječi osnovali su u Evropi francuski kraljevi u prvim godinama sedamnaestog stoljeća, no kako vidimo u isto vrijeme,

odnosno već 1506. godine, i đakovački biskupi imaju svoju ergelu. Ako tome dodamo upravo epohalno Kulundžićevu otkriće, da je u našem Kosinju već sredinom petnaestog stoljeća postojala velika tiskara u kojoj su se tiskale knjige vrlo savršenog tiska, kao i u ostaloj bogatoj Evropi, tada možemo zaključiti da je u Hrvatskoj u to doba vladalo veliko blagostanje, da je hrvatski narod bio tada na velikom stupnju kulture i civilizacije, te da je prije okupacije po Turcima bio u svakom pogledu ravan ostatim narodima zapadne Evrope.

Đakovačka ergela je ovog posljednjeg rata tako stradala. Godine 1943. imala je 128 rasplodnih kobila i bila je tada najveća ergela u Jugoslaviji. Godine 1950. u njoj se je nalazio oko 25 rasplodnih kobila i ženskog podmlatka, od kojih se je do danas sačuvalo još samo nekoliko komada. Skupljanjem i dopremom u Đakovo rasplodnih grla iz ostalih ergele sa područja Hrvatske, naročito iz ergele Kutjevo i Lipik u ovoj ergeli počinje najnovije razdoblje njezinog rada i razvoja. Đakovačkoj ergeli tom živom nacionalnom kulturnom spomeniku našeg naroda treba pružiti sve uvjete za njezin daljnji opstanak, kako bi i nadalje uzmogla služiti unapređenju konjogojstva naše zemlje.

O VEZOVIMA '72

Piše: Ivica Dilrih

Sesta smotra folklora »Đakovački vezovi '72« ostala je za nama. Želja nam je da se u ovom napisu sjetimo svega što se 8. i 9. srpnja događalo na ljetnoj pozornici i na ulicama Đakova. Teško je opisati sve što se na »Vezovima« moglo vidjeti, ali mali dio toga može se prenijeti na stranice ove naše tradicionalne prigodne revije. Kažemo: tradicionalne, jer je već četvrta godina kako se ona pojavljuje zajedno sa svim manifestacijama vezanim uz »Đakovačke vezove«.

»Vezove '72« su svojim prisustvom, zajedno s domaćinom Đakovom, uljepšale i uveličale folklorne skupine iz Baranjskog Petrovog Sela, Batinjana, Begravaca, Bizovca, Donjih Andrijevaca, Donje Bebrine, Draža, Drenovaca, Duboševica, Đakovačkih Selaca, Deletovaca, Gajića, Gorjana, Gradišta, Gundinaca, Ilače, Kešinaca, Koritne, Macute, Mikancavaca, Novih Perkovaca, Opatovaca, Orubice, Petrovac, Piškorevaca, Rokovaca, Semeljaca, Slakovaca, Slavonskog Kobaša, Sredanaca, Starih Perkovaca, Špišić Bukovice, Stitara, Torjanaca, Trnave, Trnjanskih Kuta, Velike Kopanice, Vetova i Županje.

I najmlađim folklornim skupinama pozornica »Vezova« je širom otvorena, jer su oni budućnost ove velike kulturne manifestacije — čuvara izvornog folklora i narodnih običaja ovoga kraja. Svoj udio na »Vezovima '72« dali su najmlađi iz Bošnjaka, Draža, Gorjana, Gradišta, Gundinaca, Piškorevaca, Slavonskog Broda, te članovi

folklornih skupina osnovnih škola iz Đakova.

8. srpnja Smotra je otvorena scenskom slikom »Đakovo je srce Slavonije« na tekstu Pavla Blažeka koju je uglazbio Julije Nikić. Iako je scenska slika već dobro poznata, uvijek će rado ostati gledana i slušana.

Nastup najmlađih skupina slijedio je iza scenske slike. Čestim pljeskom mnogobrojna publika je podrila mališane dajući im do znanja da će ih i za nekoliko godina toplo pozdraviti na »Vezovima« kao odrasle djevojke i momke.

U večernjim satima nastavlja se program nastupom pjevača-amatera pod nazivom »Nezaboravna pjesma Slavonije i Baranje«. Pjevači daju sve od sebe kako bi osvojili naklonost publike. Na »Vezovima '72« pobijedio je Antun Lešić iz Bošnjaka. Drugi glas bio je Ilija Dretvić iz Gradišta, a treće mjesto pripalo je Marici Jeremić iz Šiškovaca. Pjevači-amateri pratio je orkestar STD »Pajo Kolarić« iz Osijeka i tamburaški orkestar Narodnog sveučilišta iz Đakova, te Vera Svoboda, Đani Šegina, Pero i Blaženka Nikolin i Mandica Đuranić.

Pred više od šest tisuća gledatelja za najljepšu djevojku u narodnoj nošnji izabrana je Marta Brdarić iz Baranjskog Petrovog Sela. Ona je nosila »Šokačku« nošnju, staru preko 100 godina. Nošnja se nosila u svečanim prigodama. Ružica Mirković iz Donje Bebrine bila je prva pratilja, a na sebi je imala nošnju staru 150 godina. Druga pratilja je bila Marija Dačević iz Trnjanskih Kuta, koja je nosila nošnju staru, također, oko 150 godina.

Nedjelja je, 9. srpnja 1972. ujutro. U velikoj svečanci povorci ulicama grada prolaze svi sudionici »Vezova« — folklorne skupine, pjevači-amateri, najljepše djevojke i snaše, svatovske zaprege... kao gosti sudjeluju folklorne skupine iz Ljubešćice (iz okolice Varaždina), Omanjske — Sivše (iz okolice Dobova) i Tavankuta (kod Subotice). Tisuće promatrača divi se lijepim narodnim nošnjama, pjesmi, ig-

ri i svirci koja odjekuje u licama drevnog grada.

Sve se to mnoštvo kreće u pravcu Velikog parka gdje na ljetnoj pozornici svaka folklorna skupina pokazuje što zna. Program traje satima... Nekoliko tisuća promatrača ispunjava zeleni ambijent Velikoga parka. Uz igru, pjesmu i svirku redaju se pred publikom poznate i nepoznate izvorne narodne igre Slavonije i Baranje. Svaku skupinu razdragana publika pozdravlja pljeskom.

Kada je drugi dan »Vezova« bio na izmaku, na pozornici stupaju najljepše djevojke i najljepše snaše u narodnoj nošnji Slavonije i Baranje. Za vrijeme natjecanja u programu je sudjelovalo tamburaški orkestar STD »Pajo Kolarić« iz Osijeka i tamburaški orkestar Narodnog sveučilišta iz Đakova, te Vera Svoboda, Đani Šegina, Pero i Blaženka Nikolin i Mandica Đuranić.

Pred više od šest tisuća gledatelja za najljepšu djevojku u narodnoj nošnji izabrana je Marta Brdarić iz Baranjskog Petrovog Sela. Ona je nosila »Šokačku« nošnju, staru preko 100 godina. Nošnja se nosila u svečanim prigodama. Ružica Mirković iz Donje Bebrine bila je prva pratilja, a na sebi je imala nošnju staru 150 godina. Druga pratilja je bila Marija Dačević iz Trnjanskih Kuta, koja je nosila nošnju staru, također, oko 150 godina.

Titulu najljepše snaše osvojila je Katica Živić iz Sredanaca, koja je nosila nošnju staru preko 100 go-

dina. Drugo mjesto pripalo je Evi Perić iz Vuke. Ona je nosila đakovačku narodnu nošnju, staru oko 40 godina. Treća snaša, Matica Kovačević, bila je jedina iz Đakova. Nošnja koju je nosila, potječe iz 1914. godine.

Pobjednice su nagrađene lijepim nagradama.

Za vrijeme trajanja »Vezova '72« otvorena je izložba ponjavnaca i etnografska izložba u Muzeju Đakovštine, te izložbe poljoprivrednog karaktera u organizaciji OLT-a iz Osijeka i Agrariacoopa iz Zagreba.

Ovaj napis ne bi bio potpun kad ne bismo spomenuli da je na novom hipodromu PIK-a Đakovo održan turnir svatovskih zaprega i međunarodno konjičko natjecanje, te prvenstvo Hrvatske u konjičkim preponskim skokovima. U vrućim poslijepodnevnim satima i tu priredbu promatralo je više od dvije tisuće gledatelja.

Neka nam oproste oni koji su mnogo dali za prošlogodišnje »Vezove«, a ni su ovdje spomenuti. Bit će još »Vezova« i bit će još lijepih riječi za svakoga.

Sada, kad smo na pragu otvaranja »Đakovačkih vezova '73«, poželimo da i oni budu tako uspješni i veseli kao svi prethodni. Nadamo se da će tome pridonijeti i preuređena ljetna pozornica u Velikom parku. Neka ponovo tamburice, pjesme, igre i sve šarenilo i sjaj naših bogatih starih nošnji oživi sreću Slavonije — Đakovo.

LIPICANCI IZMEĐU VEZOVA

Piše: Ing. Luka Šlipić

U razdoblju između šestih i sedmih Vezova Centra za selekciju konja PIK-a Đakovo zabilježio je nove značajne rezultate u uzgoju konja lipicanske pasmine i u svojoj sredini i u redovima članova konjogojskih udruga u istočnom dijelu Slavonije.

Nastup lipicanskog četveroprega u mjesecu svibnju 1972. godine bio je jedan od povoda da britanska kraljica Elizabeta II sa članovima uže porodice posjeti Đakovo u okviru svog posjeta Jugoslaviji u mjesecu listopadu iste godine. Bilo je to jedno od najvećih priznanja đakovačkom lipicanskom uzgoju konja još od vremena biskupa Strossmayera. Nezaboravna ostaje slika 20. listopada kada se

kraljica Elizabeta II sa suprugom princem Filippom i kćerkom princezem Anom prevezla ulicama grada u kočiji prekrasnog lipicanskog četveroprega, odnosno u svatovskim zaprgama marljivih članova konjogojskih udruga iz Semeljaca, Gorjana i Đakovačkih Selaca. To je u stvari bila prava parada lipicanskih zaprega, narodne nošnje i razdraganih djevojaka, snaša i seljaka pred očima cijele Evrope. Poznato je da je više od 100 novinara i televizijskih snimatelja poslalo svojim redakcijama poruku o Đakovu i njegovim lipicancima. Na taj način mnogi su došli do spoznaje o velikom bogatstvu koje se nalazi u pravilnom lipicanskom uzgoju konja.

Posjet tako visokih gostiju to je samo povrdio.

Lipicanski četveropreg iz Đakova bio je pozvan i na završnu svečanost prilikom održavanja Olimpijade u Münchenu i to sa još sedam ostalih evropskih zaprega. Šteta je bila što jugoslavenska televizija nije u to vrijeme vršila prijenos sa olimpijskih igara tako da su gledaoci ostali prikraćeni jednog zadovoљstva, jedne znatiželje.

U 1973. godini lipicanci bilježe nove nastupe.

U mjesecu svibnju četveropreg Centra za selekciju konja sudjeluje na evropskom prvenstvu u Windsoru u Engleskoj gdje u konkurenciji 22 zaprege zauzima solidno dvanaesto mjesto, što je

daleko bolji uspjeh nego godinu dana ranije u Münsteru. I ne samo to. U istom mjesecu iz Konjogojske udruge Gorjani na Novosadskom poljoprivrednom sajmu bile su izložene četiri kobile, a iz Centra za selekciju konja 6 pastuha. Osim toga što su izložena grla najbolje ocijenjena, treba istaknuti da su Gorjanci dobili novčane nagrade od JNA i Savezne Privredne komore zato što su imali najbolja grla od svih udrug.

Ovi navodi nisu samo priznanje već nova obvezica da se sa još većim žarom treba nastaviti raditi na čistokrvnom uzgoju konja lipicanske pasmine kako bi konjogojci imali i materijalnu korist, jer

IVANDVOR

je danas lipicinski konj vrlo tražen u inozemstvu. Ove je godine preko Centra za selekciju konja izvezeno nekoliko desetaka konja u Austriju, Zapadnu Njemačku, Švicarsku i Nizozemsku, a kao kupci pojavili su se i Englezi. Izvoz će se morati čak smanjiti, bar u pogledu lipicanskih kćibila, kako se ne bi smanjio prirodni priroštaj. Da je lipicinski konj vrlo tražen u inozemstvu potvrđuje i postignuta kupo-prodajna cijena.

Na ovogodišnjim Đakovačkim vezovima nastupit će 25 svatovskih zaprega, a novina se sastoji u činjenici da će biti prisutne i lipicanske zaprege izvan Đakovštine, što do sada iz opravdanih razloga nije bio slučaj. Postoji prijedlog da se u 1974. godini pride, u okviru Đakovačkih vezova, organizaciji izložbe lipicanskih konja što bi bilo normalno i opravданo. Takva izložba mogla bi dobiti jugoslavenski karakter kako bi moglo biti zainteresirano i inozemstvo.

Spomenimo još da je u 1972. godini prvo mjesto u smotri zaprega osvojio Pero Matošević iz Punitovaca, drugo mjesto je pripalo Andriji Viljetiću iz Đakovačke Satnice i Treće Jozu Poljareviću iz Punitovaca.

Iste godine na hipodromu Centra održano je i međunarodno konjičko natjecanje na kojem je u preskačanju prepuna prvo mjesto pripalo Zlatku Kavuru iz Zagreba na kobili Vestalki, a drugo Mirslavu Jokiću iz Novog Sada na pastuhu Matador. Omladinac Antal Đaluš iz Đakova je na istom natjecanju osvojio prvo mjesto u konkurenciji juniora Hrvatske, dok je jahač Josip Kurcinak iz Đakova sa pastuhom Dančetom bio u 1972. godini član reprezentacije Hrvatske, koja je osvojila državno prvenstvo.

IZVOD IZ PRAVILNIKA

Član 1.

»Đakovački vezovi« su kulturno-folklorna manifestacija naroda i narodnosti Slavonije i Baranje koju — u okviru djelatnosti Turističkog društva Đakovo — svake godine organizira posebni odbor pod nazivom Glavni odbor »Đakovačkih vezova«.

Član 2.

Naziv manifestacije je »DAKOVAČKI VEZOVI — SMOTRA FOLKLORA SLAVONIJE I BARANJE, ĐAKOVO«.

Član 5.

Cilj manifestacije »Đakovačkih vezova« je:

- a) da kroz priredbe »Đakovačkih vezova« razvija u građanima smisao, razumijevanje i ljubav za narodnu kulturnu tradiciju, za poštovanje te tradicije, te da kroz djelovanje folklornih grupa, kulturno-umjetničkih društava i drugih sličnih aktivnosti razvija odgovarajuću inicijativu za očuvanje i njegovanje folklornog blaga naroda i narodnosti Slavonije i Baranje;
- b) da građanima Đakovštine, Slavonije i Baranje, kao i ostalim građanima naše zemlje, te inozemnim turistima prezentira atraktivnu priredbu koja će ih poučiti, kulturno razonoditi i relaksirati od urbane svakidašnjice;
- c) da svojim otvorenim pristupom i odnosom prema kulturnoj baštini svih naroda i narodnosti Jugoslavije i Baranje potiče i gađi duh bratstva i jedinstva naših naroda;
- d) da putem priredaba »Đakovački vezovi« afirmiraju Đakovo i Đakovštinu učine ih poznatim i turistički zanimljivim, te tako doprinesu i privrednom razvoju ovoga kraja.

Član 10.

Kao sudionici (izvođači) u priredbama »Đakovački vezovi« mogu nastupati skupine i pojedinci, pripadnici bilo kojeg naroda i narodnosti koje žive na području Slavonije i Baranje.

Radi očuvanja izvornosti i osobitosti slavonsko-baranjskog folklora sudionici su dužni nastupati u izvornoj narodnoj nošnji svoga užeg zavičaja (sela) i izvoditi običaje, plesove i pjesme karakteristične za njihovo življene u Slavoniji i Baranji.

Član 12.

U priredbama »Đakovački vezovi« mogu sudjelovati i gosti tj. grupe i pojedinci izvan područja Slavonije i Baranje. Gosti nastupaju u narodnoj nošnji svoga kraja i izvode program specifičan za folklor toga kraja.

Član 15.

»Đakovački vezovi« se održavaju svake godine, u pravilu druge nedjelje mjeseca srpnja, i traju dva dana: subotu i nedjelju.

Ako druga nedjelja u mjesecu srpnju pada iza 12-tog, priredba se održava u prvu nedjelju. Tako prvi dan »Vezova« subota ne može pasti prije 5-to, a drugi dan nedjelja poslije 12-tog srpnja.

Član 33.

Organi »Đakovačkih vezova« su:

1. Glavni odbor
2. Predsjedništvo
3. Odbori po oblastima rada.

Član 61.

U povodu 5-te, jubilarne manifestacije »Đakovačkih vezova«, održane 2., 3. i 4. srpnja 1971. godine, dr. ZVONIMIRU BENČEVIĆU, osnivaču »Đakovačkih vezova«, dodijeljen je naslov DOŽIVOTNOG POČASNOG PREDSJEDNIKA »ĐAKOVAČKIH VEZOVA«.

Dr. ZVONIMIRU BENČEVIĆU uručena je tom prigodom, na svečan način POVELJA DOŽIVOTNOG POČASNOG PREDSJEDNIKA »ĐAKOVAČKIH VEZOVA«.

100 GODINA DOBROVOLJNOSTI

Piše: Stjepan Rechner

Nakon Varaždina, pa kasnije Siska, Zagreba i Ludbrega, te Nove Gradiške i Karlovca, Hrvatska je dobila još jednog jubilarca — stogodišnjaka Dobrovoljno vatrogasno društvo, ne samo da je proslavilo 100-obljetnicu osnutka, već je proslavilo i 100-obljetnicu rada društva, što je vrlo značajna činjenica.

Sto godina je Dobrovoljno vatrogasno društvo u Đakovu bило na humanom zadatku — na očuvanju imovine od velikog neprijatelja — vatre. Kada se više od sto godina u Hrvatskoj počelo organizirano raditi u borbi protiv vatre osnivanjem društava, Đakovu nije mnogo trebalo vremena da prihvati takvu ideju i sproveđe je u djelu.

KAKO SU ĐAKOVČANI PROSLAVILI SVOJ JUBILEJ?

Proslava je održana u subotu 5. i nedjelju 6. kolovoza 1972. s nekoliko značajnih manifestacija, koje su održane u prisustvu brojnih gostiju, članova društva slavljenika i građanstva.

U subotu, na prvi dan proslave, u Muzeju Đakovštine je bila izložba o 100-toj obljetnici rada društva, koja je pokazala da su DVD u Đakovu, a i sam Muzej sačuvali niz vrijednih dokumenata iz kojih se dobije još jasnija slika o djelovanju đakovačkih vatrogasaca. Poslije otvaranja izložbe izvršena je podjela vidnih priznanja

zaslužnim članovima za njihov dugogodišnji i neumoran rad u društvu.

Generalni sekretar Vatrogasnog Saveza Jugoslavije Veliša Vuković podijelio je odlikovanja kojima je taj najviši jugoslavenski vatrogasnog organ odlikovao društvo i pojedince. Iz njegovih ruku Vatrogasnu zvjezdu I reda primilo je DVD Đakovo, zatim Ivan Damjanović, Jakob Mandić i Marko Drenjančević. Istovremeno drug Vuković podijelio je i Vatrogasnu zvjezdu II reda Pavi Kraljeviću, Peri Dumenčiću, Peri Lackoviću, Josipu Blandi ml., Peri Nemetu, Dragi Horvatu i Marku Loničeviću.

Zlatne medalje u ime Vatrogasnog saveza Hrvatske podijelio je Franjo Ku-

mer, doživotni počasni predsjednik VSH 24-orici članova, srebrnu medalju 20-orici i dvije diplome.

Svojim dugogodišnjim i zaslužnim članovima DVD Đakovo po predsjedniku Jakobu Mandiću podijelilo je 16 velikih, plaketa, 11 malih plaketa, 14 diploma i 4 pohvalnice.

Osim članova DVD-a Đakova u mimođodu su sudjelovali i gosti iz Osijeka, Slavonskog Broda, Slavonske Požege, Karlovca, Siska, Ludbrega, Gradačca, Odžaka, Valpova, Našica, Vukovara, Podravske Slatine, Županje, Nove Gradiške, Čepina i drugih slavonskih mjesta. Na čelu nekoliko ešalona išla je lopata glazba DVD-a Đakovo i zastavnici sa vatrogasnim zastavama. U mimo-

1924. GODINA:
JAVNA
VJEŽBA NA
OPĆINSKOJ
ZGRADI

hodu je sudjelovalo preko 400 vatrogasaca. Na svečanoj tribini, koja je bila ispred zgrade Skupštine općine nalazili su se uzvanići. Mimohod je promatrao velik broj građana, a na kraju ešalona nalazio se i 25 vatrogasnih vozila.

PRVI PREDsjEDNIK HUGO SUDAREVIC

Kao svaki početak, tako je i početak rada DVD-a u Đakovu bio težak i povezan sa slabim materijalnim uvjetima. Iako su inicijativu za osnivanje dali činovnici, odnosno državni službenici, zanimanje za rad pokazali su još obrtnici i poljoprivrednici. Među prvima na poziv društva svoju pomoć pružio je i

đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer sa 200 forinti. Godine 1875., kada je društvo dobilo svoja Pravila, bilježi se 85 izvrsujućih i 50 podupirajućih članova.

U proteklih 100 godina društvo je na svom čelu imalo 18 predsjednika, odnosno zapovjednika. Osim Sudarevića, kao prvog predsjednika spomenimo da su tu dužnost još obavljali Lavoslav Jaić, Vinko Bařec, Vatroslav Rački, Vatroslav Donegani, Stjepan Barlović, Franjo Jakševac, Ivan Gabut, Franjo Stanković, Marijan pl. Heržić, Milan Goršetić, dr. Rudolf Čeleda, dr. Mijo Šalković, Mijo Matković, Josip Baumajster, Stjepan Vujić, Ivo

Damjanović i sada Jakob Mandić.

Razdoblje od 1922. do 1930. godine je poznato kao »zlatno doba« đakovačkog vatrogastva. Tada je dužnost predsjednika obavljao Marijan Heržić, koji je tada bio ne samo predsjednik Hrvatsko-Slavonske vatrogasnog zajednice, nego i predsjednik Državnog vatrogasnog saveza Jugoslavije. Pod njegovim rukovodstvom DVD Đakovo odlazi na mnoge vatrogasne skupove, proslave i druge manifestacije redovito sa velikim brojem članstva. Tada je imena glazba, u ono vrijeme na daleko poznata i kvalitetna glazba, brojala 90 ljudi, u operativnoj jedinici su bila 94

člana, ženski odjel je brojao 26 članica i podmladak sa 51 članom.

PROSLAVLJENE SVE ZNAČAJNE OBLJETNICE

Prva velika proslava održana je 1922. godine povodom 50. godišnjice rada.

Zatim je održana proslava 65-e obljetnice (1973.), 70-e (1942.), 75-e (1947.), 80-e (1952.) i 85-e obljetnice (1957.). Sve do ovog najvećeg jubileja društvo nije organiziralo proslavu sve s ciljem, da se 100-ta obljetnica što svečanije obavi. Tom prigodom izdana je »Spomen knjiga«, koju su uredili Branko Špehar st. i ml., odnosno otac i sin.

Oni svoj predgovor završavaju ovim riječima:

1952. GODINA:
SVEĆANI
ISPRĀCAJ
STARE
ZASTAVE
U MUZEJ

»Pa kako je 1922. godine daleka bila 1972. godina, tako i danas daleko 2022. godina — no sigurni smo da će generacija đakovačkih vatrogasaca za pedeset godina biti jednakoj tako ponosna na svoje predšasnike iz 1972. godine, kao što smo mi danas ponosni na one od prije pedeset godina.«

BROJNIM
INTERVENCIJAMA
SPASENA IMOVINA OD
VATRENE STIHIJE

U razdoblju od 100 godina društvo je zabilježilo veliki broj intervencija u borbi protiv malih, većih i velikih požara. Prvi veći požar zabilježen je 1915. godine kada je gorila velika trgovina i skladište Dane Reksmana, a tri godine kasnije tvrtka Epstein. Tada je društvo zbog brze intervencije nagrađeno s 1.000 kruna. Mlin u Đakovu prvi puta je gorio 1921. godine kada su vatrogasci uspjeli spasti skladišta i druge zgrade do mlina. U slijedećem požaru mlina, koji je bio

veći od prvoga, a to je bilo 1929. godine, uz veliko zalaganje požar je bio lokaliziran i ugašen. Zbog tog uspjeha biskup dr. Antun Akšamović odao je pismeno priznanje i novčanu pomoć.

Požar na đakovačkoj katedrali zabilježen je 22. lipnja 1933. godine. Požar je izbio u ponoći. Vatrogasnom jedinicom rukovodio je Antun Brandt. S obzirom da je prijetila katastrofa u pomoć su došli i osječki vatrogasci, tako je vatra ugašena u jutarnjim satima. Tada su Đakovčani radili sa tri agregata, a pričinjena šteta je 2 milijuna dinara, jer su bile potpuno uništene orgulje i nekoliko fresko slika.

Poslije oslobođenja zemlje veći požar zabilježen je tek 1955. godine i to u dvorištu mlina, kada je povrijeđeno 6 vatrogasaca. Opasna je bila intervencija 1959. godine u tvornici voćnih sokova na Stočinu i 1966. godine na sušar pogona za promet žitarica. Zimi 1963. godine kada se temperatura spustila na 26 ispod nule đakovački vatrogasci uspije-

li su lokalizirati požar na zgradu osnovne škole.

U jubilarnoj godini društvo je planiralo obaviti probu na zgradi biskupskog sjemeništa, kao što je to u nekoliko slučajeva ranijih godina znalo prakticirati. Međutim, 23. lipnja 1972. godine tu je zgradu zahvatilo iznenadni požar, koji je samo s velikim naporom đakovačkih, a kasnije osječkih i brodskih vatrogasaca, te DVD-a iz Vrpolja savladan nakon više od 6 sati gašenja. Zbog te okolnosti proba je bila suvišna.

S OPREMOM NEMA
VECIH POTEŠKOCA

Društvo je 1909. godine počelo sa parnjačom, da bi 1921. dobilo spremište, 1926. restauraciju, 1929. auto sa tankom i motornu štrcaljku, i t.d. da bi u godini jubileja predstavljalo jedno od bolje opremljenih vatrogasnih društava u Slavoniji, što svjedoči broj vozila, broj štrcaljki, cjevine, uniforma i sl. To sve skupa sa zgradom i stanovima čini jedan vrijedan društveni

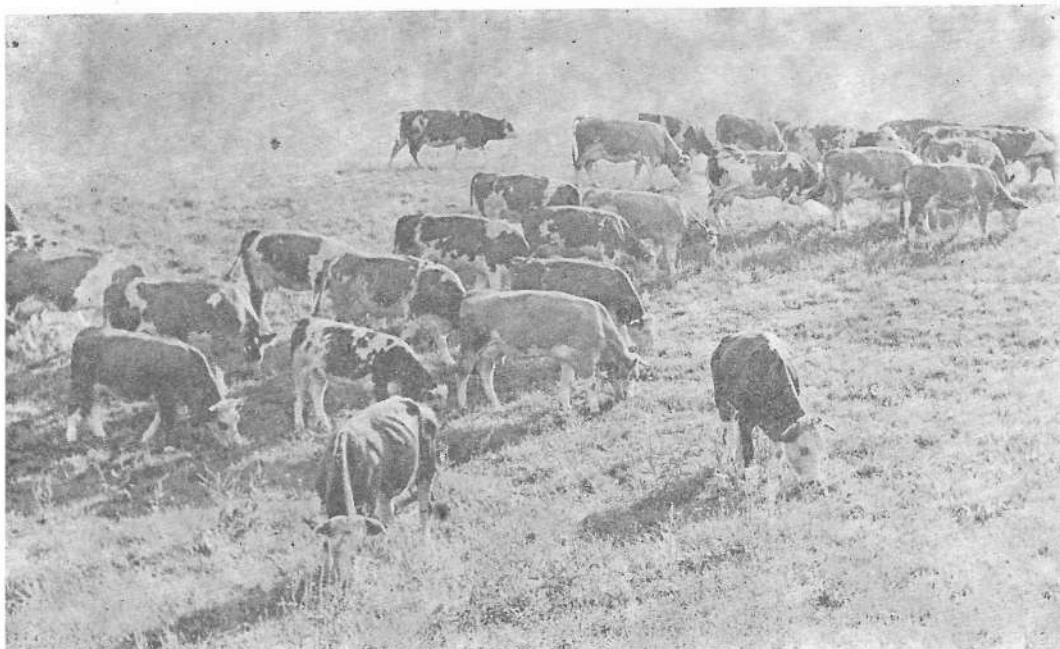
činilac, koji je svojim radom stekao u društvu određeno mjesto, pa zato, a bez obzira na niz objektivnih i manje subjektivnih poteškoća, DVD u Đakovu uživa u čitavoj općini veliki autoritet. Neumorni članovi od Sudarevića, preko Barlovića, Heržića, pa kasnije neumornog Kirhmajera i danas Mandića, Špehara, Dumenićića, Lackovića Drenjančevića i mnogih drugih zadužili su ovo društvo i sve buduće generacije da podu njihovim stopama.

Treba znati da su đakovački vatrogasci pokraj svog osnovnog zadatka našli vremena da rade na kulturnom i drugim poljima. Potvrda toga su kazališni komadi među kojima čak i poznate opere, koncerti lirne glazbe, kinopredstave, sportski nastupi i tome slično.

Nemoguće je sve aktivnosti DVD-a Đakovo u proteklih 100 godina registrirati. Mnogo toga će ostati nezapisano. Vatrogasci su ti, kojima je odlika bedit nad društvenom imovinom, a skromnost da su zadovoljni i sa jednostavnim — hvala.

ZAGREBAČKA MLJEKARA

OOUR TVORNICA MLJEĆNIH PROIZVODA »DUKAT«, ZAGREB, ŽITNJAK bb.

... i na području Đakovštine preuzima sve tržne viškove mlijeka koji su proizvedeni ili otvoreni putem PIK-a »Đakovo«.

Tražite u prodavaonicama mlijecne proizvode tvornice »Dukat«, jer su nadasve kvalitetni!

OSVJEŽITE SE

SOKOVIMA

INDUSTRIJSKO POLJOPRIVREDNI KOMBINAT
OSIJEK

Nenadmašna je
»ARENA« sardina

„MIRNA“

Rovinj

„RAD“

građevinsko poduzeće

Dakovo

IZVODI SVE VISOKO I NISKOGRADNJE A
SA SVOJIM POGONIMA SOBOSLIKARSKO-
LICILACKIM I KLESARSKO-TERACERSKIM
IZVODI:

- OBRTNIČKE RADOVE, KAO I IZRADU A-
RMIRANO-BETONSKIH CIJEVI, NADVO-
JA, ARMIRANO-BETONSKIH TAVANICA
I NADGROBNIH SPOMENIKA.

Osobna karta pokrovitelja

»S. GELI« JUČER - DANAS - SUTRA

Đakovačka tvornica po-kućstva »Stjepan Geli« spada u red poznatih proizvođača kuhinjskog namještaja u našoj zemlji. Vrlo kvalitetni proizvodi prokrčili su na domaćem tržištu sami sebi put.

Kako je tvornica počela? Predhodnik joj je bila mala zanatska radionica koja je počela djelovati 1946. godine kao mala zanatska radnja sa svega 12 radnika. Dobila je ime po stolarskom radniku Stjepanu Geliju, koji je život izgubio u partizanima 1943. godine, a koji je radio na istom mjestu gdje se danas radna organizacija razvila u tvornicu. Status tvornice datira iz 1958. godine, kada se napustio obrtnički način poslovanja, odnosno proizvodnje. Umjesto širokog assortimenta, uz vrlo male serije i uz slabo korištenje fonda radnog vremena prešlo se na ozbiljniju i zamašniju proizvodnju na industrijski način. Izučeno je tržiste i sve njegove zakonitosti. Posvetila se veća briga uzdizanju i usavršavanju kadrava, poboljšane su radne navike, pa rezultati nisu izostali. Umjesto svaštarske

ske proizvodnje pristupilo se uskoj specijalizaciji. Usporedo s razvojem tvornice izučavan je sustav osobnih dohodata. Češće promjene išle su za traženjem najadekvatnijih mjerila za odnose proizvodnja-osobni dohoci. Kod utvrđivanja i provođenja ukupne organizacije rada i osobnih dohodata, organi upravljanja su bili odlučni u kreiranju i odlučivanju o poslovnoj politici.

— Naša perspektiva leži u investicionim ulaganjima. Izgradili smo dvije nove hale. U njih smo smjestili suvremeni strojeve, koji su doprinijeli sve većem mehaniziraju procesu proizvodnje u kojem je fizički živi rad sve manje prisutan, rekao nam je inž. Franjo Halusek.

U sklopu tvornice nalaze se tri osnovna proizvodna pogona za proizvodnju namještaja, zatim pilana, radnički restoran i šest prodavaonica koje se nalaze u Osijeku, Slavonskom Brodu, Glini, Slavonskoj Požegi, Kragujevcu i Đakovu.

U ranijem planu bilo je prijedloga da se tvornica seli izvan grada, međutim

do ostvarenja te zamisli preostat će još dosta vremena, jer manjkaju sredstva za takvo preseljenje.

U posljednje tri godine glavni proizvodi, a to su suvremeni elementi kuhinjskog namještaja, pokazuju nagli porast proizvodnje — u 1970. godini preko 15 tisuća garnitura, u 1971. godini 27 tisuća, da bi se u 1972. godini ta brojka popela na 43 tisuće pomađa. Kada bi se elementi kuhinja sveli po mjerilima na klasične kuhinje, onda bi se došlo do istog zaključka. Broj zaposlenih za posljednje četiri godine kretao se kronološki ovako: 167(1969.), 173(1970.), 220(1971.) i 222(1972.). Prosjечni osobni dohoci popeli su se od 917 dinara

koliko su iznosili 1969. godine na 1.751 dinara u 1972. godini. Svake godine »Stjepan Geli« ostvarivao je sve bolje finansijske rezultate, kako kod ukupnog prihoda tako i kod dohotka i dobiti.

— Nakon izvršene modernizacije tvornice, na redu je rekonstrukcija pilane u cilju dorade elemenata za finalnu proizvodnju u čemu se u izvjesnom smislu mijenja rad pilane. Povećat će se i broj zaposlenih sa 32 na 40 radnika. Ukoliko osiguramo potrebna sredstva planiramo još urediti prodavaonicu u Vinkovcima, rekao nam je direktor tvornice Mile Puljić, koji se na toj dužnosti nalazi od 1968. godine.

EXPORT- IMPORT ZAGREB

Praška 2-telefon 419-655
telex yo vocezg 21-II0

IZVOZI

sve vrste svježeg i suhog voća i povrća, dubokosmrnutog voća i povrća, konzerve voća i povrća, pasterizirane, koncentrirane i konzervirane sokove i koncentrate, šumske plodove, žitarice, uljarice, stočnu hranu i druge proizvode poljoprivrede

UVOZI

naranče, mandarine, limun, grape-fruit, banane, ananas, kokos, masline, suho grožđe, datule, rižu, kavu, kakao, šećer, čaj, biber i druge poljoprivredno-prehrambene proizvode, sokove i koncentrate i alkoholna pića

POSLOVNE JEDINICE SA SKLADIŠTIMA

- ugovaranje, otkup i dorada voća i povrća i dr. za izvoz,
- veleprodaja domaćih i uvoznih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda
 - SPLIT, Kopilice 27, telefon br. 42-896 i 48-842
 - KARLOVAC — Kaštela, telefon br. 37-81
 - OSIJEK, Štrosmajerova bb, telefon br. 22-351 i 32-580
 - SL. ORAHOVICA, telefon br. 56
 - SUBOTICA, Jugoslavenska 59, telefon br. 23-870 i 23-887
 - ŠID, Maršala Tita-Vašarište bb, telefon br. 72-193
 - ŠEMPETER pri Gorici, telefon br. 61-244 i 61-343

TVORNICE

- »STUBIČANKA« — tvornica voćnih sokova i koncentrata, Gornja Stubica telefon br. 7
- »VITAMINKA« — tvornica voćnih sokova i konzervi, Banja Luka telefon br. 21-611

HLADNJAČE

- Banja Luka pri »Vitaminki« — tvornici voćnih sokova i konzervi — Vrbovec telefon br. 75-186

PREDSTAVNIŠTVO

- BEOGRAD, Zmaj Jovina br. 30, telefon br. 632-082

10 godina udružene poljoprivrede i prerađivačke industrije Đakovštine

50 godina suvremene mlinske industrije

60 godina suvremene prerade mesa

**110 godina sudjelovanja na sajmovima (1864. Prva gospodarska izložba u Zagrebu)
i primanje priznanja za kvalitet vina i konje**

200 godina mandičevačkih vina

600 godina gajenja plemenitih čistokrvnih konja

TO JE TRADICIJA ĐAKOVŠTINE I PIK-a ĐAKOVO

PIK ĐAKOVO